

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinqve**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

Disp. LIV. De Antichristo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Iren.

Iren. dixit libr. 4. capi. 43. prophetiæ, donec impleantur, obscurissimæ sunt, hinc factum est vt tota hæc materia de Antichristo perobscura sit, & in rebus multis incerta, & idecirco ea solum proferemus, quæ in Scripturis sanctis, prout ab antiquis Patribus intellectæ sunt, fundamentum habent. Sunt autem in veteri testamento tria tantum loca, in quibus ad literam de Antichristo sermo est, Daniel. 7. 11. & 12. in nouo autem Testamento sex loca videntur esse potissima, Matthæ. 24. Marc. 13. Ioan. 5. 2. Thessalonicens. 2. 1. Ioan. 2. Apocalyp. 13. In quibus locis videntur omnes Patres, & vbicunque de die iudicij seu de secundo Christi aduentu scribunt. Ex quibus varia loca indicauimus Disp. præcedenti, Sectione vltima, & ex recentioribus multa congerunt contra hæreticos huius temporis Sanderus libro 8. de visib. Monarch. & Bellarmin. libr. 3. de Roma. Pontifice. Benedictus etiam Pererius lib. 14. & 15. in Daniele.

SECTIO I.

Virum Antichristus sit certus aliquis, ac determinatus homo.

Vox Antichristi quid denotet.

1. Ioan. 2.

1. Ioan. 4.
2. Ioan.

Damas.

Hieronym.

August.

Hippolyt.

Primum omnium supponenda est significatio, seu etymologia nominis *Antichristi*, quod in Scriptura solum reperitur apud Ioannem, & per illud euidenter denotat hominem iniquum, hostem Christi, atque in omnibus illi contrarium. Sic enim ait 1. canon. cap. 2. *Filioli nouissima hora est, & sicut audistis, quia Antichristus venit, nunc Antichristi multi facti sunt: & infra, Quis est mendax nisi is, qui negat quoniam Iesus est Christus, hic est Antichristus, qui negat Patrem & Filium, & capit. 4. Omnis spiritus qui soluit Iesum, ex Deo non est, & hic est Antichristus.* Et Epistol. 2. *Qui non confitetur, Iesum Christum venisse in carne, hic est seductor & Antichristus.* Significat ergo hæc vox hominem Christo contrarium, & qui eius fidem, ac religionem euellere conatur. Et hoc sensu vtuntur hac voce omnes Patres, qui de Antichristo, loquuntur, vniuersaque Ecclesia, & ipsa Græca compositio vocis hoc præferret, quia vox *dyvi* oppositionem significat, vt notauit Damascen. 4. de fide, cap. 27. dicens, *Venies non, pro Christo, sed aduersus Christum, quæ etiam de causa Antichristus dicitur: & Hieronym. Epistol. 151. ad Algasiam q. 11. dicens. Ipse est enim vniuersorum perditio qui aduersatur Christo, & ideo vocatur Antichristus.* Idem Augustinus tract. 3. in 1. canon. Ioann.

Ex hac ergo nominis etymologia, adiunctis prædictis testimonijs Ioannis, existimantur aliqui Antichristum non fore certam aliquam, & determinatam personam: sed significare quemcunque hominem Christo contrarium, vt Iulianum apostatam, Mahometem, Arium, Lutherum, & similes. Quo sensu hæretici huius temporis dicunt, Romanum Pontificem esse *Antichristum*, quamuis non sit vnus determinatus homo, sed multi, qui in eadem sede sibi succedunt. Quorum mendacium euidentibus demonstrationibus conuincunt auctores nuper citati: nobis autem non est in hoc immorandum. Cōstabit enim manifestè ex ijs, quæ dicemus, nullam Antichristi notam seu proprietatem in Romanum Pontificem conuenire.

Secunda sententia hic referri potest, nimirum Antichristum fore determinatam personam, non tamen hominem, sed ipsum Dæmonem, vel fortasse Dæmoniorum principem apparentem in forma humana, non vera, sed phantastica. Ita sensit Hippolytus libr. de consum. mundi. Alij vero dixerunt futurum esse Dæmonem, simul tamen verum hominem, scilicet incarnatum Dæmonem in vera humanitate. Quorum fundamentum nō videtur fuisse

A se aliud, nisi quia ea, quæ de Antichristo dicuntur 2. Thessal. ad Thessal. 2. & præsertim eximia illa superbia extollendi se supra omne quod dicitur Deus, & se ostentandi tanquam sit Deus, non potest de alio, quam de ipso Dæmone existimari. Hoc indicat Theodor. libr. 5. diuinorum decretorum, capit. de Antichristo, dicens, *Ante aduentum Domini veniet, humanam naturam subiens, hominibus perniciosus, Deique aduersarius Dæmon, & sicut olim hoc nomen, Deus, suffuratus id sibi imposuit, ita Christi Domini appellatione vsurpata omnes decipiet.* Citari etiam solet Ambrosius 2. ad Thessalonicens. 2. vbi dicit Dæmonem sub Christi nomine tempore Antichristi conaturum homines adducere ad se adorandum. Et sunt, qui existiment Hieronymum Daniel. 7. & Bedam Apocalyp. 13. indicare hanc sententiam. Nam reprobandes præcedentem, dicunt futurum esse hominem in quo Satanas habitaturus est corporaliter. Nam hoc dicendi genere solet vera incarnatio significari, iuxta illud ad Colossen. secundo. *In quo habitas plenitudo diuinitatis corporaliter.*

Dicendum vero est primo, Antichristum futurum esse verum hominem. Existimo esse assertionem certam de fide. Primo ex 2. ad Thessalon. 2. *Nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati.* Vbi ex sententia omnium sermo est de Antichristo, qui homo à Paulo appellatur: non posset autem ita simpliciter vocari, nisi esset verus homo. Et simili modo ponderat pro hac veritate Hieronymus illa verba Daniel. 7. *Et ecce oculi quasi oculi hominis erant in cornu isto, & os loquens ingenitum,* vbi est sermo de Antichristo, qui dicitur futurus homo, & os, & os habens. Et confirmatur ex verbis Christi Ioan. 5. annis quinto. *Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me: si alius venierit in nomine suo illum accipietis.* Vbi illæ voces *alius, & illum* euidenter alium hominem denotant: est autem ibi sermo de Antichristo, vt exponunt ibi Chrysostr. & Cyrill. Damascen. & Hieronym. supra citati. Irenæ. libro 5. cap. 25. & Cyrill. Hilarius libro. 9. de Trinitate. & libr. de vnitat. Patris & filij, & Ambrosius libro 1. de Spiritu sancto cap. 14. & Theodoretus lib. diuinorum decretorum cap. de Antichristo. Secundo, quia ita docent omnes Patres citati, & alij qui de Antichristo scribunt & hic est vniuersalis consensus Ecclesiæ. Tertiò confirmari potest, quia mors supponit veram vitam sed Antichristus verè morietur: ergo viuet etiam vera vita corporali hominis, erit ergo verus homo. Minor propositio conitar ex Paulo, secundæ ad Thessalonicen. 2. dicente, *Tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui.* Interfectio enim veram mortem significat. Quod si quis fortasse contra hanc rationem obijciat, Antichristum non esse moriturum, ex Apocalyp. 19. vbi de Bestia, & Pseudopropheta eius dicitur. *Vni missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis.* Respondetur primum etiam si hoc admittamus, eandem esse argumenti vim, quia viuere vita humana, de qua ibi est sermo non conueniet nisi vero homini. Deinde dicitur cum Bed. Anselm. & D. Thom. illos dici in Apocalyp. viuos detrudendos in infernum, non quia morituri non sunt: sed vt acerbitas pœnæ eorum significetur. Vel melius fortasse eos viuos terra absorbebit iussu Christi, & ideo dicuntur descendere viui: tamen interficientur in ipsam terram antequam perueniant ad gehennam; sicut de Dathan, & Abiron interpretatur Abulen. Numer. 16. quaestione 20. Atque huic simile argumentum est, quia humana origo, & generatio non est nisi veri hominis: ostendimus autem in sequenti Sectione ex factis Patribus, Antichristum ducturum originem ex Iudæis, & (quod mirum est) ipsemet Hippolytus docet futurum ex Tribu Dan, quod non potest consistere cum eius sententia: nisi hoc intelligatur solum secundum apparentiam; id est (hoc enim indi-

indicat) demonem formaturum in vtero alicuius feminae (quae originem ducat ex tribu Dan) humanum corpus, non verum, sed apprens, atq; ita nasciturum ex illa etiam phantastica, & secundum apprensantiam, atq; hoc modo dici de Tribu Dan. Sed hoc alienum est a sensu omnium Patrum, & a veritate absoluta locutionis.

Secundo dicendum est, Antichristum non solum futurum verum hominem: sed etiam veram humanam, personam propriam, & connaturalem humanitati: itaque non erit persona demonis incarnata. Hanc conclusionem docuit expresse Damasc. libr. 4. capite 27. reprobans contrarium errorem. Neque verum (inquit) quemadmodum Dominus humanitatem assumpsit, ita etiam diabolus homo efficietur, (absit enim hoc) verum homo ex fornicatione parietur, atque omnem Sathanae asflatum suscipiet. Deus etenim incredibiliter quandam futuram ipsius voluntatis perversitatem praeoscens, Diabolum in eo domicilium sibi constituere sinet. Et eodem sensu loquuti sunt Hieron. & Beda. Neque enim oportet, ut illud corporaliter, eodem sensu acceperint, quo Paulus: sed vsi sunt eo modo loquendi ad explicandum, eum esse futurum veluti proprium demonis domicilium. Atque ita etiam loquitur & luculenter exponit Autor libri de Antichristo inter opera August. 6. neque Ambrosius dissentit, & Theodo. in eundem modum pie explicandus est. Ratio vero est, quia in primis probabilis est, fieri non posse, ut creatum suppositum alteri naturae hypostaticè uniat, ut in superiori tomo ostensum est. Deinde est certum, etiam si hoc in se non implicet contradictionem, non tamen posse fieri virtute demonis. Deus autem cur efficeret tantum miraculum & supernaturalem unionem in persona demonis, cum illud ad nullum finem bonum, ac Deo dignum conferre possit? Adde etiam neq; ad praeuos fines ipsius demonis, neq; ad omnem malitiam, quam in illum hominem effunderet aliquid conferre huiusmodi unionem. Quia etiam si huiusmodi humanitatem uniat hypostaticè Angelo, non haberet natura angelica maiorem virtutem in voluntatem humanam: neq; alio modo posset illud malum vel bonum inducere, quam nunc possit, etiam si in suppositis diuersis existant: ergo quantumq; superbia, vel malicia futura sit in illo homine, & quantumuis a demone sit decipiendus, ac regendus, non est ea de causa necessaria hypostatica unio.

Hinc etiam obiter intelligitur, Antichristum non esse hominem formandum virtute demonis absq; humano semine ex sola virgine, seu femina (ut quidam commenti sunt, teste autore lib. de Antich. nomine Aug.) hoc enim erroneum est. Quia demon non habet virtutem ad formandum, & organizandum verum humanum corpus, & hoc facere sine causis secundis est opus solius virtutis Dei, qui tantum in prima hominum creatione, & in Christi Domini conceptione ea usus est. Tribuere autem hoc miraculum Deo in generatione antichristi, impiè ac stultum est: tribuere autem illud demoni, erroneum est. Quia est attribuere demoni diuinam potestatem. Si quis autem diceret, Antichristum generandum esse a demone succubo, & incubo medio semine humano, diceret quidem rem incertam, non tamen impossibilem, neque erroneam.

Dico tertio Antichristum proprie, & iuxta primaeuam impositionem huius vocis significare quemdem certum, ac singularem hominem insignem hostem, & aduersarium Christi. Est res certissima, & de fide. Cuius sensum his verbis re. & explicat Damascen. sup. omnis qui filium Dei, ac Deum in carne venisse ac Deum perfectum esse, atque hominem perfectum minime consistetur, antichristus est. Ceterum peculiari, ac praecipuo modo Antichristus ille dicitur, qui sub mundi catastrophe venturus est. Itaque sicut Christus prius in

A lege promissus, certus, ac singularis homo existit, quanquam secundum quandam participationem gratiae, aut sacerdotalis, vel regiae vocationis, alij sint Christi appellati, ita quidam est singularis homo Christi hostis omnium acerrimus, quem Antichristum appellamus, & de quo totus hic sermo instituitur, qui secundum Domini aduentum proximè antecedit, quamuis propter participationem, vel similitudinem cum illo alij etiam Antichristi dicantur. Et hoc modo explicata conclusio est expressa in Scriptura sacra Ioannis quinto. Ego veni in nomine Patris mei, & non accepisti me: si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Qui locus est probabilis propter auctoritatem Sanctorum (quos supra citavi) tamen per se sumptus non videtur cogere. Quia post Christum plures fuere, qui sua auctoritate se Christos finxerunt, & a Iudaeis recepti sunt, ut patet ex Iosepho libro 2. de bello Iudaico, capite 6. alias 12. & libro 20. Antiquitatum capite 2. alias 4. & de Simone Mago legimus Actuum 8. quod se Christum finxerit, & a multis Iudaeis receptus sit. Christi autem verba non ad vnum tantum, sed ad hos omnes applicari possunt, ut non singulariter, sed indefinitè intelligantur. Sed prior expositio (ut dixi) est verior. Quia vnus est, quem Iudaei expectant, & vnus erit, quem omnes tandem recipient. Nam illi alij, qui se Christos finxerunt, non sunt ab omnibus Iudaeis recepti: sed paucos quosdam deceperunt. Expressiora vero testimonia sunt 2. ad Thessalonicens. Nisi venerit discipulo primus, & reuelatus fuerit homo peccati, filius perditionis, & infra, Tunc reuelabitur ille iniquus, quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui; cuius est aduentus secundam operationem Sathanae, in omni virtute, &c. Vbi euidenter est sermo de singulari persona, & ideo in Graecis codicibus additur semper articulus, quo denotatur singularis persona. Et idem colligere licet ex Danielis 7. 11. & 12. & Apocalyp. 13. vbi praedicitur quidam singularis Rex futurus, qui destruet alia regna, & Sanctos Dei crudelissime persequetur, Et exsollet se supra omne, quod dicitur Deus, quas prophetias de Antichristo intelligunt omnes Patres supra citati, & non possunt de throno aliquo, vel hominum successione intelligi, sed de vno singulari homine. Dices: Alia regna, quae apud Daniele in quatuor bestiis, vel decem cornibus ostenduntur, non sunt singulares tantum personae, sed Monarchiae cum multorum Regum successione: ergo idem dici poterit de Antichristo. Respondetur negando consequentiam; tum quia ibidem dicitur, regnum Antichristi cum ipso esse extinguendum (ut infra videbimus) tum etiam quia opera, quae ibidem praedictur de Antichristo non possunt nisi in vnum singularem hominem conuenire. Quae omnia ex dicendis clarius constabunt. Et specialiter confirmari hoc potest ex loco Apocal. 13. vbi describuntur propriae actiones, & mores illius bestiae, per quam Antichristus significatur, qui habiturus dicitur proprium ac peculiare nomen. Ijs enim signis, & notis solent indicari singulares & indiuiduae personae. Non aperuit autem Ioannes clarè, quod sit futurum proprium nomen illius hominis, sed in aenigmate illud proposuit dicens, in nomine eius futurum numerum sexcentorum sexaginta sex, id est, nomen illius componendum esse ex literis Graecis (Ioannes n. Graecè scripsit) quae illum numerum continent. Vnde orta sunt varia iudicia, & diuinationes illius nominis, quae in praedictis autoribus videri possunt. Mihi enim non placet in eis referendis immorari, quoniam verissimam censeo sententiam Irenei, dicto libro 5. nihil in hoc constanter affirmari posse. Quia multa excogitari possunt nomina, sicut a multis extogitata sunt, quorum literarum numerum illum contineant. Eamque ob causam Spiritus sanctus sub illo tantum aenigmate nomen proposuit: quia sciri noluit, donec propheta esset impleta, quando id

Damasc.

Hieron. Beda.

Aug. Ambros. Theodor.

Antichristi generatio conceptio, qualis. August.

Antichristus singularis quidam homo, Christi hostis acerrimus. Damasc.

Ioan. 5. 43. 44. 45.

Iosephi

i. Thesal. 2.

Dan 7. 11. & 12. Apoc. 13.

Apoc. 13.

Antichristi nomen.

Iren.

prodesse poterit ad ipsum Antichristum cognoscendum. Vltimo, Antichristus, & eius persecutio propofita sunt in Scriptura, vt signū certum, quod præcedere debet secundum Christi aduentum, vt patet 2. ad Thessalonicen. 2. *Rogamus vos, vt non cito moueamini, neque terreamini, quasi inſtet dies Domini. Quia niſi venerit diſceſſio primū, & reuelatus fuerit homo peccati, &c.* Sed ſi non eſſet Antichriſtus certus, & determinatus homo, nullum eſſet hoc ſignū: ergo.

Antichriſti multi quomodo. 1. Ioa. 2. &c.

Neque contra hoc obſtat locus Ioan. 1. canon. ca. 4. *Omnis ſpiritus, qui ſoluit Ieſum, ex Deo non eſt, & hic eſt Antichriſtus, & ideo capite. 2. dixerat multos eſſe Antichriſtos.* Nam ibi Ioannes vttramque ſignificationem huius vocis ponit à Damasceno indicatam. Sic enim ait capite. 2. *Audiſtis, quia Antichriſtus venit, vbi Græcè ponitur articulus ſ, vt ſignificet, ſe loqui de ſingulari illo, ac proprio Antichriſto, qui ab initio Eccleſiæ prædici cœpit, & in hoc confirmat veritatem propoſitam.* Deinde ſubiungit, *Nunc Antichriſti multi facti ſunt, ſcilicet, ſecundum quandam participationem, & ſimilitudinem in ſpiritu contradicendi Chriſto, & diſcedendi ab illo.*

SECTIO II.

Verum Antichriſtus iam venerit, aut quando, vnde, & ex quo genere expectandus ſit.

Quoniam exiſtunt, Antichriſtum fore aliquam ſingularem perſonam: ſed aliquod imperium & ſucceſſionem hominum in illo regnantium, vel quemcunq; in ſignem hoſtem Chriſti, facile exiſtimant veniſſe Antichriſtum. Et ita ſentiunt omnes hæretici huius temporis fingentes ſpirituale Romani Pontificis imperium eſſe regnum Antichriſti. Ex ijs vero, qui certam aliquam perſonam designant, non defuerunt, qui dicerent, Antichriſtum iam veniſſe, & quidam dixerunt illum fuiſſe Neronem, vt notauit Hieron. Dan. 11. & Seuerus Sulpitius, libr. 2. factæ hiſtor. Quæ opinio (vt Aug. notauit 20. de Ciuitat. cap. 19. occasionem ſumpſiſſe videtur ex verbis Pauli 2. ad Thessal. 2. vbi loquens de Antichriſto ait, *Nam myſterium iam operatur iniquitatis, quod videtur propter Nerorem dixiſſe, qui tunc Eccleſiam perſequabatur, & tamen illum vocat Antichriſtum qui iam operabatur: non poſſet autem operari, niſi iam exiſteret.* Vnde expreſſius Ioan. 1. Can. ca. 4. dixit. *Antichriſtus iam in mundo eſt.* Quod ſi inquiras, quomodo Nero, qui iam fuit, perſequentur ſit Eccleſiam in fine mundi. Reſpondet, vel ſuſcitandum reſſe, vel nondum eſſe mortuum. Ita refert Auguſtinus ſupra, *Sed multum, inquit, mihi mira eſt hæc opinantium tanta præſumptio.* Quæ enim maior temeritas excogitari poteſt, quam fingere, iniquum, ac crudelem Eccleſiæ perſecutorem diuinitus ac miraculoſè viuum conſeruari, & reuera mortem non ſubiſſe, quam omnes hiſtoriæ referunt? Aut vero damnatum iam hominem miraculoſè ſuſcitandum eſſe vt iterum Eccleſiam diuixeret? Alii excogitarunt Mahometem fuiſſe Antichriſtum. Ita refert Clichtonæus in commentariis, Damasc. lib. 4. capit. 27. qui non audeat definire, an falſa ſit hæc opinio, & affert plures coniecturas, quibus eam ſuadeat. Potiſſimæ ſunt, quia Mahometes in doctrina & moribus, fuit valde diſſimilis, atq; contrarius Chriſto. Quæ ratio valde infirma eſt, tum quia communis ſerè eſt multis hæreticis, & apoſtatis, & non facile poteſt iudicari, ex omnibus, qui hæcenus Chriſto aduerſati ſunt, quis fuerit illi maxime contrarius. Tum etiam quia ad oftendendum aliquem eſſe Antichriſtum, non ſatis eſt, quod aliqua, vel multa iudicia, eorum, quæ de Antichriſto dicta ſunt, in illum conueniant, ſi multa alia de eſſe reperiantur. Sed iniquum, prædi-

Hieron. Seuer. Sulp. 2. Thessal. 2.

1. Ioann. 4.

Clichton.

Mahometes non fuit Antichriſtus

atum eſſe Apocal. 13. Antichriſtum futurum anno ſextcentiſſimo ſexageſimo ſexto ab aduentu Chriſti: Mahometes autem eo anno exortus eſt, & ſectā ſuam diſſeminare cœpit. Reſpondetur, aſſumptio-nem eſſe falſam, quia in Apocal. nihil prædicitur de anno, in quo venturus eſt Antichriſtus: ſed ſolum prædicitur numerus continendus in elementis nominis eius. Deinde quod ſubſumitur, etiam eſt incertum. Nam licet conſtet Mahometanam ſectam cœpiſſe poſt ſextcentiſimum annum Domini: tamē non conſtat, perueniſſe ad ſextcentiſimum ſexageſimum ſextum annum. Nam potius chronographi referunt, ſextcentiſimo vigefimo tertio anno prædicare ac regnare cœpiſſe Mahometem, & ad ſummum quatuordecim annis poſtea vixiſſe. Denique tempore Paſchalis ſecundi, (vt in actis eius legitur) quidam Epitcopus Florentinus auſus eſt aſſirmare, Antichriſtum ortum eſſe anno Chriſti milleſimo, & coactō concilio damnata fuit à Pontifice eius ſententia.

Dicendum igitur eſt primo, Antichriſtum proprie dictum, & quem ſingulariter ſcripturæ prædicunt fore, nondum veniſſe, ſeu regnaſſe. Hanc con- cluſionem exiſtimo omnino certam, eamque do- cent omnes Patres hæcenus citati, qui de Antichri- ſto ſcribunt, & quos ſtatim indicabimus. Eius vero probatio pendet ex multis, quæ inferius dicenda ſunt, alijs ſignis, quæ diem iudicij præcedent, qua- lia ſunt euerſio Romani imperij, prædicatio Euā- gelij in vniuerſo mundo, aduentus Eliæ, & Enoch, & alia ſigna, quæ in cælo, & in elementis ſient, & de ordine horum ſignorum inter ſe. Et ideo, ne con- fundamus ea, quæ de ſingulis dicenda ſunt, nunc ſo- lum probatur ex ordine regni Antichriſti ad alia regna, & ex breui duratione, & extinſtione perſonæ, ac regni eius, ac deniq; ex temporis breuitate, quæ intercedet inter eius obitum, & idem iudicij. Primū declaratur ex c. 2. & 7. Dani. vbi iuxta eiufdem pro- phetæ interpretationem, per quandam ſtatuum habentem caput aureum, peſtus argenteum, ventrem æneum, & tibias ferreas ſignificata ſunt quatuor im- peria Aſyriorum, Perſarum, Græcorum, & Roma- norum, quæ eodem ordine ſibi ſucceſſerunt, quæ etiam ſignificantur c. 7. per quatuor beſtias. Poſtea verò prædicitur Romanum imperium diuidendū in decem regna, quæ c. 2. ſignificantur per decē di- gitos, quos ſtatua habebat in tibijs: ca. vero ſeptimo per decem cornua, quæ ex quarta beſtia adnaſceban- tur, quæ ſub eodem ænigmate prædicuntur Apol. 13. Poſtmodum vero additur, poſt illa decem regna o- riri aliud, quod per cornu parvulum Dan. 7. ſignifica- tur, & de eo dicitur, habiturum os loquens ingentia, & futurum maius cæteris, & facturum bellum aduer- ſus Sanctos, &c. & ita Patres omnes per cornu illud Antichriſtum intelligunt, vt patet ex Hier. & Theo- dor. ibi, & Iren. diſto li. 5. contra hæ. & Aug. 20. lib. de Civ. c. 13. Hinc ergo omnes colligunt, Antichriſti regnum eſſe poſtremū inter omnia temporalia re- gna, ſeu monarchias mundi, & ita poſt illud non de- ſcribitur in Daniele, neq; in Apocalypſi aliud tempo- rale regnum, quod illi ſuccedat, ſed iudicium Dei, & æternum regnū Sanctorum. Colligunt præterea, reg- num Antichriſti non eſſe futurum, donec imperi- um Romanum in plura regna ſit diuiſum, & extin- guatur. Ex ijs ergo concluditur ratio. Hæcenus im- perium Romanum non eſt proſus extinſtum: nam licet in plura regna ſit diuiſum, adhuc tamen durat & nomen & dignitas Romani imperij. Rurſus non- dum extitit Rex aliquis, qui omnia illa regna, in quæ Romanum imperium diuiſum eſt, inuaſerit, ſibiq; ſubiecerit; ſignum ergo eſt, Antichriſti tyrannidem nondum incepiſſe. Hæc ratio pendet ex multis quæ poſtea dicturi ſumus Diſputatione 56. Sectione 2. & ideo vt ſit eſſe, & coniungenda eſt cum ſe- quenti.

Secur-

Secundum argumētum sumptum est ex eo, quod Antichristi regnum brevissimo tempore duraturum est. Vt enim colligitur ex Dan. 7. & 12. & ex Apocalyp. 11. 12. & 13. Antichristi suprema potestas, ac monarchia tantum per tres annos, & dimidium durabit. Loquor autem de monarchia, & suprema potestate, quia, vt ibidem dicitur, *Data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, quam (vt infra dicem) paulatim acquirere partim diuitijs ac muneribus, partim vi, & fraude. Quantum vero temporis in augenda stabiliendaque monarchia ponere debeat, non mihi constat: nequa neque ex predictis locis satis colligitur, neque videtur admodum verisimile, breui tempore trium annorum cum dimidio hec omnia esse perfecturum. Illud ergo solum est certum, ad summum permansurum in throno suo tribus annis cum dimidio, statimque & ipsum interficiendum, & regnum eius euertendum. Assumptum probatur ex predictis locis. Nam Dan. c. 7. loquens de regno Antichristi ait, *Et trahetur in manu eius, vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis, id est per annum, & duos alios annos, & dimidium anni, ita enim per enigma loquutus est Propheta ad celandam prophetiam, & eodem vsus est Ioa. Apoc. 12. quod repetens Dan. cap. 12. ita explicat, *A tempore, cum ablatum fuerit iuge sacrificium, & posita fuerit abominatio in desolationem, dies mille, ducenti nonaginta. Ex quibus verbis probabiliter colligere licet, hoc tempus computari ab eo tempore, seu statum, in quo Antichristus principatum orbis iam obtinebit, antea enim non cessabit sacrificium iuge. Addit vero in hoc posteriori loco Daniel dies duodecim, tribus annis, & dimidio supra dictis, vt denotet tempus illud fore præcivum, ac omnino definitum, quamuis iuxta cōmunem loquendi modum præscribatur certus annorum numerus, etiam si pauci dies supersint, desint-ve. Et eodem modo dixit Ioan. Apo. 11. *Civitatem sanctam conculo abunt mensibus quadraginta duobus, qui conficiunt prædictos tres annos cum dimidio. Omittit autem duodecim dies, quia non complent mensem, & ita non computantur in numero illo perfecto. Subdit vero de Elia, & Henoch. *Et prophetabunt diebus mille ducenti sexaginta. Quia videlicet tempus prædicationis eorum triginta diebus brevius erit. Et similiter c. 13. *Data est ei potestas facere menses quadraginta duos. In quo etiam videtur indicari hoc tempus futurum integri regni, & potestatis Antichristi. Nec possunt hæc loca improprie exponi, vt numerus certus ponatur pro incerto. Tum quia (vt dixi) ille præcivus modus numerandi non solum annos, & menses, sed etiam dies, & semper cum eadē proportione, aperte indicat, definiti tempus. Tum etiam, quia nunquam per huiusmodi numeros tam varias solet in Scriptura significari indefinite aliquis incertus numerus, præsertim cum non solum numeri perfecti, sed etiam imperfecti addantur. Tum etiam quia in alijs Scripturæ locis semper indicatur, illud tempus fore brevissimum propter electos, vt dicitur Mat. 24. & ideo Apo. 12. & 20. modicum tempus illud appellatur. Vnde Patres omnes & verbis Scripturæ, & ijs rationibus adducti huiusmodi futurum esse existimant tempus persecutionis Antichristi, & addunt cōgruentiam: vt sicut Christus tribus annis cum dimidio prædicavit, ita eodem ferè tempore Antichristus Ecclesiã Christi perire permittatur. Ita ferè Hiero. & Theod. in Dan. Ansel. Bed. Rup. & alij in Apo. Irē. Aug. Cyr. & alij supra citati. Iam vero, nullum hæcenus extitit imperium vniuersale, quod alia regna sibi subiugaret, & tantum per tres annos cum dimidio duraverit. Imo neq; de Rege aliquo hoste Christi, & persecutore Ecclesiæ, qui hæcenus fuerit, id poterit vel probabiliter affirmari, vt ex omnibus historijs constat: quin potius nulla huiusmodi extitit persecutio in Ecclesia tam acerba, quam futura esse persecutio Antichristi, vt postea videbimus, ergo.******

Fr. Suarez. tom. 2.

A Tertium argumentum est, quia statim post interitum Antichristi, futurus est secundus Christi adventus, diesq; iudicij, vt omnes citati Patres docent ex Paul. 2. ad Thess. 2. dicente. *Nisi venerit discessio primum, & reuelatus fuerit homo peccati. In quo non solum significat secundum Christi aduentum non esse futurum antequam Antichristus veniat: sed etiam statim post illum esse futurum, atque adeo tunc verè timeri posse, quasi iam in fine dies Domini, quando reuelatus fuerit homo peccati. Vnde infra subdit, quod quando Christus veniet, destruet Antichristum illustratione aduentus sui. Vnde multi colligunt ipsomet aduentu Christi esse Antichristum interficiendum, de quo postea dicemus. Præterea Christus Dominus Matth. 24. post prædictam Antichristi persecutionem, subdit proxima signa iudicij & aduentus sui, *Statim (inquit) post tribulationem illorum dierum, sol obscurabitur, &c. & infra, *Et tunc apparebit signum filij hominis in celo, & videbunt filium hominis venientem in nubibus caeli. Et ideo etiam Dan. 7. post illa verba, *Et trahentur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis, subditur, *Et iudicium sedebit, vt auferatur potentia & coneratur, & dispercat vsque in finem. Quibus verbis non solum significatur, iudiciũ futurum statim post Antichristum: sed etiam ad hoc statim futurũ, vt auferatur eius potentia, eiusq; persecutio cesset. Nam (vt Christus dixit,) *Propter electos breviantur dies illi: & inferius expressius dicit Daniel, *Ecce cornu illud facebat bellum aduersus Sanctos, & præualebat eis donec venit antiquus dierum, & iudicium dedit Sanctis excelsis: & in Apoc. c. 11. idem aperte dicitur, vt in sequentibus latius exponemus. Et hoc idem docent Sancti, vel hoc loca exponentes, vel de mundi consummatione scribentes, Irē, Hippol. Aug. &c. Hinc Irē. ergo euidenter concluditur, Antichristum nondũ præterisse, cum iudicium nondum factum sit. Cõ- uincitur etiam, nondum regnare cõpisse: imo nec natum esse. Quia ex ignis, & rebus reuelatis, que debent præcedere iudicij diem, fere euidenter constare potest, longiori tempore distare iudicium, quã Antichristus victurus sit, vel naturaliter viuere possit. Dices quantum igitur temporis intercedet inter mortem Antichristi, & iudicium, seu aduentũ Christi. Respondeo primum, illud tempus futurum brevissimum: & hoc nobis satis esse ad vim rationis factã. Nam licet intercedat aliqui dies verbi gratia decem, aut viginti, vel etiam annus integer, eadem est prædictæ rationis efficacia. Considerato autem modo loquendi Scripturæ, vix existimari potest, illud tempus fore diuturnius. Deinde multi colligunt ex Dan. 12. tempus illud futurum quadraginta quinque dierum, quos Deus concedet hominibus ad agendam penitentiam post mortem Antichristi. Nã postquam Daniel dixerat, persecutionẽ Antichristi duraturam mille ducentis nonaginta diebus, subdit, *Beatus, qui expectat, & peruenit vsq; ad dies mille trecentos triginta quinque, vbi adduntur prædicti dies propter dictam causam, vt notant Hier. Theod. & alij, Hieron. Ansel. vero in Elucid. ponens tantum quadraginta dies, perfectum numerum posuit omisso imperfecto: nam 2. ad Thess. 2. quadraginta quinque dies posuit, sicut etiam Bed. Apo. 8. At vero hæc communis sententia dubia est, eo quod Eze. 39. post distinctionem & cladem Gog. & Magog, septem menses, vel etiam septem anni futuri esse significantur. Propter quod Lira ibi, & Dan. 12. existimat, illos dies apud Dan. non propriè sumi, sed metaphorice, diem pro anno vsurpari. Sed hoc est incredibile contra comunem expositionem, & contra proprietatem verborum sacræ Scripturæ, & contra contextum Danielis. Nam ibi numerus mensium per numerum dierum declaratur. Alij negant Daniele loqui de die iudicij futuro post illum numeram dierum. Sed eadem facilitate negari potest, Ezechielem loqui de morte Antichristi, sed de alijs principibus, eius ministris********

Hhh 3 nistris

Dan. 7.
12.
Apoc. 11. 12.
13.
Monarchia Antichristi duratio.
Dan. 7.
Apoc. 12.
Dan. 12.
Apoc. 11.
Apoc. 13.
Matth. 24.
Apoc. 12. & 20.
Hieronym. Theodor. Anselm. Beda. Rupert. Irē. Augus. Cyril.

2. Thess. 2.
Matth. 24.
Dan. 7.
Matth. 24.
Dan. 7.
Apo. 11.
Iren.
Hippolyt.
Augus.
Obiectio.
Responso.
Dan. 12.
Hieron.
Theodor.
Anselm.
Beda.
Liran.

nistris, & exercitiis eius, qui fortasse interficiuntur aliquibus mensibus ante Antichristum. Aut certe per metaphoram dicamus significatam esse acerbitatem illius stragis. Est ergo res hæc valde lubrica, & incerta. Vnde satis constat, quid respondendum sit interroganti, quando venturus sit Antichristus. Dicendum est enim tam incertum hoc esse; quam est incertum, quando futurus est dies iudicii, solumque affirmari posse, futurum prope diem iudicii.

Dubium.

Quæri verò hic ulterius potest, vnde venturus, seu vbi sit nasciturus, & ex quo genere, & quibus parentibus: hæc enim omnia antiqui Patres inquirunt. Et quidam dicunt nasciturum Babylone, vt Autor operis de Antichristo, nomine Aug. & Hieron. Dan. 11. & Anselm. in Elucidario. Lactantius vero libr. 7. capit. 17. dicit oriundum ex Syria. Rursus affirmant generandum esse ex fornicatione, Damasc. supra, & Anselmus. Tandem docent generandum esse ex Iudæis parentibus, & multi efficiunt futurum ex Tribu Dan. ita interpretantes prophetiam illam Genes. 49.

Augst.
Hieron.
Anselm.
Lactant.
Damasc.

Genes. 49.

Ierem. 8.

Iren.

Apocal. 7.

Damasc.

Beda.

Rupert.

Anselm.

Theodor.

Ambr.

Augst.

Greg.

Eucher.

Lypoman.

Antichristus
& genere &
professione
Iudæus.
Hieron.
Ambr.
Scilicet.
Sulpit.
Ioan. 5.
2. Thessal. 2.

Cyrril.
Ierofolym.

49. *Fiat Dan coluber in via, et aspes in semita,* & illud Ierem. 8. *ex Dan audiuimus fremitum equorum.* Et propter hanc causam existimant Ioannem in Apocalypf. capite 7. omisisse Tribum Dan, in odium nimirum Antichristi. Atque ita sentiunt Iren. & Damascen. locis citatis, Beda, Rupert. & Anselm. Apocalypf. 7. Theodor. quæst. 109. in Genesim, Ambros. libr. de benedictionib. Patriarch. capit. 7. Augustin. libr. quæstionum in Exod. quæstion. 22. & in tractat. de benedict. Patriarchæ Iacob (qui nomine eius circumfertur tomo 3.) Prosper in dimidio temporis, capit. 9. Gregor. 31. Moral. capit. 18. Eucherius, & alij, quos refert Lypomanus in catena super Genesim. Hæc verò omnia incerta sunt, cum neque ex scriptura, neque ex alia diuina reuelatione nobis tradita, sufficienter colligantur. Illud tamen inter omnia verisimilimum est, futurum scilicet Antichristum Iudæum & origine, & professione, vt præter citatos affirmant Hierony. Daniel. 11. Ambros. 2. ad Thessalonicens. 2. qui aperte dicit, Antichristum futurum circumcisum, & Senecus Sulpitius lib. 2. Dialo. ait, illum imperaturum, vt omnes circumcidantur. Coniectura autem est, quia (vt infra ostendimus) ipse in principio suadebit Iudæis se esse Messiam, ipsique eum recipient iuxta illud Ioan. 5. *Si alius venerit in nomine suo, illum recipietis.* Nam vt ait Paul. 2. ad Thess. *Quia veritatem recipere noluerunt, mitter illis Deus operationem erroris, vt credant mendacio:* non est autem verisimile recepturos Iudæos in Messiam nisi Iudæum hominem, & circumcisum. Ex qua autem Tribu futurus sit, incertum est, tum quia locus ille Gen. ad literam de Samsone explicatur à Hier. in traditionibus Hebraicis, quia reuera ibi Iacob nō videtur mala: sed bona potius predicere. Tum præterea quia tempore Antichristi tam confusæ erunt tribus Iudæicæ, sicut nunc sunt. Vnde vix poterit hominibus constare, ex qua tribu ortus sit. Atq; ideo credibile est, quod ait Cyrril. Iero. cat. 15. studiosissimū futurum Antichristum templi Ierofolymitani, vt ipse de progenie Dauid esse videatur, qui templum, solum à Salomone extructum, ipse sit edificaturus, vt nimirum pro Messia haberi, ac recipi possit. An verò nasciturus sit, ex impuro, atq; illegitimo thoro, magis incertum est: facile tamen credi potest tam iniquū hominem, tamq; Christo contrarium, turpissimam habiturū originem, & sicut Christus de purissima Virgine conceptus est; ita illū ex impurissima fœmina fore generandū. Atq; ex ijs omnibus confici potest noua ratio ad ostendendū nondum Antichristum venisse. Quia nullus Iudæus homo, quiq; à Iudæis pro Messia susceptus sit, temporale regnum obtinuit, aut Ierofolymitanū templum instaurare potuit. Ac similes rationes sumi poterūt ex his omnibus, quæ de vita, regno, ac persecutione Antichristi dicturi sumus.

Vna vero obiectio superest soluenda, quæ superius indicata est, ex Paulo 2. ad Thessalon. 2. dicente de Antichristo, *Mysterium iam operatur iniquitatis.* Nam si iam tunc operabatur: ergo iam erat. Vnde & Ioan. 1. canon. capit. 4. ait, *in mundo est.* Respondetur ex ipso contextu euidenter constare mentem Pauli. Nam, vt Thessalonicenses liberet metu instantis iudicii, docet eos, prius venturum Antichristum, qui nondum venerat. Cum ergo ait, *Mysterium iam operatur iniquitatis,* non loquitur de persona Antichristi: sed de membris eius, vt sunt hæretici, & tyranni, qui eodem spiritu aguntur, & iam tunc operabantur, quo ipsa persona Antichristi regetur. Et eodem modo ait Ioannes, Antichristum iam venisse secundum eam participationem, ratione cuius *Antichristi* vocantur omnes illi similes, seu (quod idem est) dicitur venisse non in persona: sed in spiritu. Sicut Matt. 17. dicit Christus, venisse Eliam, quia Ioannes Baptista venerat in spiritu eius. Ita exponunt super hæc loca Chryf. Ambr. August. & alij Græci, Latiniq; & Hieron. dicta qu. 11. ad Galat. & Aug. 2. de Ciuitat. ca. 19. D. Thom. supra quæ. 8. art. 8. ac ferè alij Patres supra citati.

Obiectio.
2. Thessal. 2.
1. Ioan. 4.

Responsio

Matth. 17.

Chrysof.
Ambros.
August.
Hieron.
D. Thom.

SECTIO III.

Quales sint futuri Antichristi mores.

Ostendimus, proximè ante iudicium venturum quandam hominem singularem hostem Christi, & Sactorum eius, superest, vt mores, doctrinam, ac persecutionem eius exponamus. Vt autem de moribus dicamus, ab exordio vitæ eius initium sumendum est.

Principio igitur dicunt aliqui, ab initio suæ conceptionis ita fore à dæmone possidendum, vt omni eius malitia repletur. Quo modo intelligitur, quod Paul. 2. ad Thess. 2. dicit *aduentum eius esse secundum operationem satanae,* quocirca eum vocat hominem peccati, id est, diaboli (vt Sedulius exponit) non quod à diabolo generandus sit: sed quia omnem operationem diaboli in se suscipiet, vt ibi ait Theodor. Et Occume. ibi asserit, Antichristum oblidendum, regendumque à Satana, & hæc sententia est Anselm. in Elucidario, & Aug. seu Raban. citato lib. de Antichristo. Est tamen huius modo intelligenda. Nam in primis (vt ex superioribus constat) dæmon non efficiet conceptionem Antichristi: operabitur autem (quantum in se erit) commouendo humores, & applicando agentia, & materiam, vt fiat temperamentum illius hominis maximè proportionatum, atq; propensum ad vitia. Quod non aliaratione asseritur, nisi quia talis futura est vita Antichristi: vt videatur Deus, omnē licentiā dedisse dæmoni, vt totam suam malitiā, ac potentiam in illū exequatur. Et quia ille homo futurus est in omnibus maximè contrarius Christo, & ideo sicut Christus opera Spiritus sancti cōceptus est, ita in Antichristi cōceptione ne spiritus dæmonis eam præstabit operā, quam suo modo potest, & hoc fortasse sensu Hiero. Ifai. 16. dæmonem appellat *patrem Antichristi.* Deinde obseruandum est non esse anticipandum Antichristo vsum rationis, vt eo sensu intelligatur replendus ab infantia omni malitia dæmonis. Illa enim anticipatio non potest fieri sine miraculo, quod nulla ratione fingendum est sine fundamento, & ad finem prauum. Dicit ergo potest replendus ab infantia dæmonis malitia quia statim tradetur potestati dæmonis, ita vt dæmon intelligat sibi permitti à Deo, vt omnibus modis eum teneat & ad malum inducat, & ideo ita illū etiam in infantia circūueniet, & omnes eius motus, actusq; diriget, vt semper fiat proliuior, & facilius ad malum. Et hoc etiam modo intelligendum est, esse oblidendū à dæmone, nō quod iudicio priuandus sit

2. Thessal. 2.
Sedul.

Theodor.
Occume.
Anselm.
Raban.

Antichristi
stus ab initio
conceptionis
sue à dæmone
oblidendus
quomodo.
Hieron.

dū sit, & libertate (sicut solent arreptitij cogi, aut dementari a dæmone) alias non peccaret in actibus suis, quod est aperte contra Paulum, & alia Scripturæ testimonia. Sed dicitur obfidentus a dæmone, quia semper, & in omnibus eum dirigit, & gubernabit ab infantia sua. Quo sensu dixit Damal. lib. 4. c. 27. Ex fornicatione parietar, atque omnem Satanā aflatum suscipiet. Deus enim incredibilem quandam futuræ ipsius voluntatis peruersitatem prandescens, diabolum in eo domicilium sibi constituere sinet.

Secundo, postquam ad vsum rationis peruenerit dicunt aliqui scriptores (vt Anselm. in Elucidar. & Author libri de Antichristo inter opera Augu.) educadum eum fore in Corozaim, & Bethsaida. Quod vbi legerint, aut quo fundamentò dixerint, melatet. Fortè Me mori sunt, quia illæ ciuitates maximè incredulitatis, & obstinationis inculatæ a Christo sunt: sed hoc fundamentum nullius roboris est. Damaf. quidem dicto cap. 27. solum dicit, clam esse educandum. Quicquid verò sit de loco, & modo educationis eius, omnes tamen docent, à principio esse imbuendum omnibus iniquis moribus, ac prauis artibus, & à maleficis & ariolis instruendum, & præsertim astutia dæmonis. De quo Cyrill. Ierosoly. cat. 15. Inducet (ait) quemdam magnum hominem (sic vocat Antichristum) veneficis, & incantationibus, & malis artibus instructissimum: Et inferius de moribus illius loquens dicit, talem futurum, vt omnes qui ante illum improbi, & impij fuerint, excellat malitiâ, mentemque habeat homicidiarum, præfaciam, immisericordem & variam. Quæ omnia in diuinis literis magnum fundamentum habent. Primum, quia illa epitheta,

2. ad Theff. 2. Homo peccatis, filius perditionis, ille iniquus, cuius est aduentus secundum operationem Satanæ, in omni seductione iniquitatis: & illud Dan. 8. Cum creuerint iniquitates, confurget Rex impudens facie. hæc, inquam, & similia indicant ingentem malitiam, & corruptissimos totius vitæ mores, adeo, vt aliqui sentiât, nunquam esse bene moraliter operaturum. Quod licet sit incertū tamen, non est incredibile. Deinde, quia expresse prædicuntur de illo cum magna exaggeratione immania vitia, quæ sunt fontes aliorum. Primum, ac præcipuum est superbia, de qua dicitur

2. ad Theff. 2. Extollitur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat ostendens se tanquam sit Deus: & Dan. 7. Sermones contra excelsum loquetur, & parabit, quod possit mutare tempora, & leges, & c. 9. Cor suum magnificabit, & c. 11. Et faciet iuxta voluntatem suam Rex, & eleuabitur, & magnificabitur aduersus omnem Deum, & aduersus Deum Deorum loquetur magnifica. Propter quæ Greg. lib. 4. Epistol. 38. Regem superbia, Antichristum vocat, indicans, eum in hoc vitio posse fere cum Lucifero conferri. Colligitur enim ex dictis locis peruenturum eum ad superbiæ fastigium, præsertim tunc, cum rebus omnibus potius fuerit, antea verò totum virg suę cursum ad eam gloriam obtinendam esse instituturū.

Vnde Aug. tract. 29. in Ioan. conferens, atq; coniungens illa verba Christi. Qui à semetipso loquitur, propriam gloriam querit: cum illis, alius veniet in nomine suo, & hunc suscipiet, dicit, eum, qui veluti per antonomasiam gloriam propriam querit, esse Antichristum, Qui gloriam nominis sui quasiarus est, inflatus, non solidus, non stabilis: sed virg, ruinosus, in quo iniustus est, non veritas. Tribuitur præterea illi Dan. 11. quoderis in concupiscentijs seminarum, quod Deum patrum suorum non reputabis: denique, quod omnia faciet iuxta voluntatem suam: vt ontitamus homicidia, & crudelissimam tyrannidem, de qua postea dicendū. Erit ergo omnium hominum iniquissimus. Propter quod, Capui iniquorum dicitur, vt supra dixit D. Th. q. 8. art. 7. An verò idolorum etiam cultor futurus sit, dicemus seet. sequenti.

Ex ijs autem colligunt aliqui, pauld postquam experit Antichristus rati one vti, ab Angelo custo-

de desertum iri, propter nimiam eius malitiam, & pronitatem ad malum. Quam sententiam tribuit D. Th. Viguerius in institutionib. c. 21. §. 3. Vers 3. Ego verò in D. Tho. id non reperi. At Anton. 4. partit. 13. c. 4. §. 3 sic inquit, Quamuis Angelus bonus ei non subtrahetur ad custodiam: tamen postquam inripit malitiâ vti nullum effectum custodia in eum exercebit, eo obstinato. Itaque non est verisimile, esse deserendum ab Angelo custode, quantum est (vt sic dicam) ex parte Angeli, quia semper paratus erit ad custodiendum illum, & ad suggerendum bona, & auertendum à malis. Quia quamdiu ille est viator, commissus erit curæ, & custodiæ sui Angeli. Item quia neque existimandum est, Deum illi denegaturum gratiam suam sufficientem, & necessariam, quantum est ex parte Dei, seu (quod idem est) si ipse impedimentum non posuerit. Est autem verisimile tantam fore Antichristi malitiam, ac tam frequentem vsum operandi, & cogitandi mala, tantamq; cum dæmone familiaritatem, & coniunctionem, vt vix vnquam det locum alicui bonæ inspirationi, aut effectui spiritali Angelicæ custodiæ, aut diuinæ gratiæ.

Tertio obseruant Patres, præsertim Cyrill. Ieros. cat. 15. & Damasc. dicto c. 27. & Hippol. in li. de conf. mun. licet ab ineunte ætate Antichristus flagitiosissimus futurus sit, ac crudelissimus: tamen in principio simulaturum, & boni specimen præbiturum, vt Iudæos possit decipere, & paulatim regnum tyrannicè occupare. Constat enim ex sententia horum Patrum, & reliquorum, quod licet Antichristus non mittetur à Deo: venire tamen permitteatur, vt Aug. loquitur tract. 29. in Ioan. in fine, sic tacite exponens illud 2. Theff. 2. Mutet illi Deus operationem erroris, id est venire permittet. Interdum enim ita Scriptura loquitur de permissiōe, ac si res à Deo fieret, vt declarat (quasi per exaggerationem) iustitiam, & vindictam Dei, & infallibilitatem effectus, qui consequetur. Hoc ergo sensu mittetur Antichristus, seu veniet, vt Iudæos decipiat in penam incredulitatis suæ vt insinuat Christus illis verbis. Si alius venerit in nomine suo, illum accipietis. Quod clarius explicuit Paulus citato loco, vt ibi notarunt omnes interpretes, & Hieron. dicta q. 1. ad Algas. & Iren. dicto libr. 5. contr. hæres. Gregor. 13. moral. cap. 16. & Hilar. canon. 25. in Matth. Cum ergo hoc sit futurum primum, ac præcipuum Antichristi institutum, vt Iudæos fallat, eisque persuadeat se esse Christum, & Mesiã, non est dubium, quin aliquo saltem tempore ita sit mores suos simulaturus, vt facilius possit Iudæos decipere, & ab eis suscipi, crediq; Mesiã. Ostendit ergo se benignum, & humanum (vt Cyril. Ieros. dicit) & bonitatis speciem præ se feret (vt ait Damasc.) & quoniam ipi regem temporalem, bonaque temporalia præcipuè sperant, in ijs elargiendis maximè se liberalem ostendet, ijs enim rebus abundabit, vt infra videbimus. Adiungit etiam aliqua signa, de quibus postea etiam dicturi sumus: atque ijs modis tandem efficiet, vt à Iudæis pro Mesiã recipiatur. Cum autem verum potius fuerit (inquit Dam.) omnem suam peruersitatem depromet. Quæ omnia, supposito prædicto fundamento per se sunt credibilia, & ex ijs, quæ dicemus, verisimiliora fient.

Atque ex ijs colligi potest vna ex potissimis causis, ob quas Deus permittitur esse, vt dæmon in illum hominem tantam habeat potestatem, vt ad omnem iniquitatem, & deceptionem eo quasi organo proprio vti possi. Causa enim erit ad contumendam Iudæorum perfidiam, vt qui verum Christum, honestissimosq; illius mores, & verissima, stupendaq; miracula reuereri, & sectari noluerūt, falsum Christum, falsaq; miracula suscipiant, & improbissimos mores imitentur. Permittet etiam hoc Deus ad ostendendam gratiam suam, & benignissimam providentiam erga homines, vt hoc exemplo constet,

Hhh 4

Antonin

Antichristo simulator, & insper. Cyril Ierosoly. Damasc. Hippolyt

August 2. Th. 2. Sal. 2.

Hieron. Ieron. Hilar. Greg.

Cyril. Damasc.

Damasc.

Anselm. Aug.

Marto II.

Damasc.

Cyrill.

2. Theff. 2.

Dan. 8.

Mores Antichristi quales.

2. Theff. 2.

Dan. 7.

Dan 8. & 11.

Greg.

August. Ioann.

Dan. 11.

D. Thom.

quanta sit hominis fragilitas, quantaq; dæmonis efficaciam ad superandum illum, si Deus permisset. Item ex illius hominis perueritate, & malitia fumet Deus occasionem exercendi Sanctos suos, & illustriſſimas victorias per illos obtinendi, vt recte dixit Hippolyt. lib. de consummat. mundi, & inferius latius dicturi sumus. Tandem Iren. lib. 5. cap. 29. sic inquit, *Propter hoc in bestia veniente recapitulatio fit vniuerſe iniquitatis, & omnis doli, vt in ea confluens, & conclusa omnis virtus apostolica, in caminum mistatur ignis.*

Hippolyt. Iren.

SECTIO IV.

Quæ sit futura Antichristi doctrina, & modus suadendi illam.

Quæstio hæc solum intelligitur de doctrina, quæ in diuinarum rerum cognitione, seu fide consistit, & fundamentum est religionis, diuini cultus. Nam de aliarum rerum sententia, & cognitione nihil nobis est de illo reuelatum, neque ad institutum nostrum quicquam spectat. Duo autem inquiri possunt. Primum quid reuera ipse sentiet de Deo, ac rebus alijs, quæ ad salutem animæ pertinent. Secundo, quid exterius docebit, ac persuadere conabitur. Dicemus autem prius de hac posteriori parte, quia illa poterit esse hominibus notior: ex decisione verò eius aliquid postea de priori coniectabimus.

Primum igitur, ac veluti fundamentum doctrinæ Antichristi erit, Iesum Christum Dominum nostrum non fuisse verum Messiam, neq; filium Dei, neque hominum saluatorem, & consequenter totam eius religionem, & sacramenta esse vanam superstitionem, & è contrario Moyſi legem esse seruandam, circumcisionem retinendam, &c. Hæc omnia colliguntur primo ex ipso nomine Antichristi. Ideo enim sic per antonomasiam appellatus est, quia potissimum eius institutum erit, Christum negare, & è medio tollere. Quod plane docuisse videtur

Joan. 2. Primum Antichristi dogma & institutum, Christi diuinitatem & religionem negare.

Matth. 24.

Dan. 7.

Greg.

Hippolyt. Hieron. August. Chrysoſt.

Ioann. 1. can. c. 2. dicens. *Quis est mendax, nisi qui negat Iesum esse Christum, & hic est Antichristus?* Et in Græco ponitur articulus, *is*, quo significatur hoc fore potissimum dogma & institutum illius, qui propriè Antichristus appellatur. Secundo hoc probatur ex ijs, quæ supra dicta sunt, quod Antichristus primum omnium incipiet doctrinam suam Iudæis suadere, vt ab eis pro Messia recipiatur: ergo necesse est, vt prius suadeat, nullum alium esse verum Christum, seu Messiam. Hoc quoque significauit Christus Matth. 24. vbi de temporibus Antichristi loquens, nos monet, *Si quis nobis dixerit, Ecce hic est Christus, aut illic, nolite credere. Surgent enim pseudochristi, & pseudoprophetae.* Significat ergo Antichristum negaturum verum Christum, & alium falsum introducturum. Tertio ex effectibus idem constat. Nam hæc de causa faciet bellum aduersus Sanctos, & Ecclesiam Christi oppugnabit, & vniuersa sacramenta, ac iuge sacrificium auferet (vt constat ex Daniel. 7. 11. & 12. & infra sect. 6. latius explicabimus) ergo signum euidentis est odio habiturum Christum, eumque precipuè, & totam eius religionem esse euersurum. Et hinc è contrario facile credi potest instauraturum Mosaisas ceremonias, saltem in principio, cum suos instillare genti suæ errores ceperit. Quia nulla alia ratione poterit eis melius persuadere, se esse Messiam, cum illi existiment legem Moyſis esse perpetuo duraturam. Vnde Gregor. lib. 11. Episto. 3. eos, qui docent, legis ceremonias esse obseruandas, Antichristi prædicatores vocat, *Nam ille (inquit) iudicare populum compellet, vt exteriorem ritum legi reuocet, & sibi Iudæorum perfidiam subdat.* Similia docet Hippolyt. dicta orat. de consum. mun. Hieron. Dan. 11. August. 20. de Ciuit. cap. 8. Chrysoſtom. & alij Græci. 2. ad Thessal.

A 2. circa illa verba, *Nisi veneris disceptio primum, vbi per discessionem apostasiam à Christo interpretantur, & intelligunt, ea voce significare ipsum Antichristum.* Quia erit multis causis recedendi à Christo, & quia hoc erit potissimum eius institutum.

Secundo dicendum est, Antichristum in initio doctrinæ suæ persuasurum Iudæis se esse Messiam in lege promissum. Excluso enim vero Messia, nihil ei restabat aliud, neque de eius superbia, & ambitione aliud sperari poterat, quam vt se Messiam simularet. Hoc intelligunt Patres significasse Christum illis verbis. *Si alius venerit in nomine suo illum accipietis.* Quanquam enim videatur sermo conditionalis tamen ab omnibus Patribus supra citatis intelligitur esse absoluta propheta de Antichristo, vt illa particula, *si*, posita sit pro, *cum*, vel, *quando*. Deinde idem significatur in verbis illis Matth. 24. *Si dixerint vobis, ecce hic est Christus, aut ecce illic, vt notat Cyrill. Ierosolym. dicta cat. 15. dicens venturum Antichristum se ipsum Christum vocantem, ac per hanc Christi appellationem Iudæos, qui venturum expectant, decipientem: & infra. Ac primum quidem tanquam prudens aliquis, & intelligens, temperantiam, atque humanitatem simulabit, signisque, & portentis magica impostura decipiet Iudæos, tanquam is esset Christus ab illis expectatus.* Addit etiam Ambros. libro. 10. in Lucam, cap. de signo appropinquantis desolationis, quod erit etiam ex scripturis disputans se esse Christum. Denique reliqui omnes, qui de Antichristo scribunt, præsertim Irenæus Hippolyt. vt verum Messiam, & hoc esse futurum initium tyrannidis eius, ergo.

Antichristum in principio doctrinæ suæ Messiam se esse mentur. Ioann. 5.

Matth. 24. Cyrill. Ierosolym.

Ambros. Iren.

Hippolyt. Hieron.

B Tertio dicendum est, Antichristum docturum, ac persuasurum hominibus, vt credant, nullum esse verum Deum præter seipsum: verisimile autem est, non esse hoc docturum, donec rerum omnium potiat. Prior pars probatur ex Paulo 2. ad Thessal. 2. *Extolletur supra omne, quod dicitur Deus, aut quod colitur, ita vt in templo Dei sedeat, ostendens se, tanquam sit Deus, seu (vt habent Græci codices, & alij Latini) ostendens se quasi sit Deus, igitur inducet homines vt se tantum venerentur, & recognoscant vt Deum, & vt excellentiorem, ac potentiorem omni illo, qui hæcenus nominatus est Deus.* Hoc enim est extollere se supra omne, quod dicitur Deus, vt ibi exponunt Chrysoſtom. Ambros. & alij, & idem Chrysoſtom. hom. 49. in Ioan. Iren. autem lib. 3. c. 6. putat Paulum loqui tantum de idolis, non de vero Deo. Quia loquitur de ijs, qui dicuntur Dij, non tamen de eo, qui est verus Deus. Tamen cum Paul, hunc non excludat, qui maxime dicitur Deus, sed generaliter loquatur de omnibus, simpliciter intelligendum est, præsertim cum dicat, Antichristum seipsum ostensurum Deum, quia necesse est, vt introducendo se falsum Deum, verum excludat. Præterea hoc aperte confirmat Daniel cap. 11. dicens, *Eleuabitur, & magnificabitur aduersus omnem Deum, & aduersus Deum Deorum loquetur magnifica, & Deum Patrum suorum non reputabit, nec quenquam Deorum curabit, quia aduersum vniuersa consurget.* Quæ verba adeo perspicua sunt, vt nulla egeant expositione.

2. Thessal. 2.

Chrysoſt. Ambros. Iren.

Dan. 11.

C Oritur tamen ex verbis sequentibus difficultas, Quia ex dictis sequi videtur, Antichristum ablaturum idola, & illorum cultum. Id enim expresse videtur asserere Paul. & Daniel, vnde Iren. libro tertio capite sexto, & libro quinto, capite vigesimo quinto, tractans hæc loca dicit. Antichristum ablaturum omnia idola. Idem sentit Hugo Aetherianus libro de regressu animarum, capite 23. & Cyrill. Ierosolymitan. cat. 15. dicens, *Odio habebit idola.* Idem Hippolyt. supra Chrysoſtom. cum alijs Græcis. 2. ad Thessal. 2. Hieronymus super Danielem, & dicta questione 11. ad Algaisiam: consequens autem videtur esse contra eundem Daniele capite vndecimo dicentem, *Deum autem Maozin in loco suo venerabitur, & Deum quem*

Obiectum Iren.

Hugo. Cyrill. Hippolyt. Chrysoſt.

Hieron. quem ignorauerunt Patres eius, colet auro, & argento, & lapide pretioso, rebusque pretiosis, & faciet, vt maniat Deum Maozim cum Deo alieno, quem cognouit. Ex quibus verbis constat, Antichristum idolum aliquod veneraturum. Responderi potest primo, verba illa non esse intelligenda de Antichristo: sed de Antiocho. Nam de illo precipue instituerat sermonem Propheta in illo cap. & quamuis more prophetico (quoniam Antiochus fuit quaedam figura Antichristi) ab vno ad alterum sermonem transtulerit, vel (vt alij volunt) de Antichristo in persona Antiochi loquutus sit: postea redit ad Antiochum, & nonnulla dicit, quae ei soli conueniunt. Haec vero interpretatio non placet Hieronymo, qui potius ait haec conuenire Antichristo, quam Antiocho. Nam Antiochus semper adorauit idola, quae Patres eius cognouerunt, & adorauerunt, Theod. etiam eundem locum de Antichristo interpretatur: intelligit autem Antichristum non adoraturum Deum alium, nuncupatum Maozim, sed seipsum glorificaturum, & nominaturum Deum Maozim, id est fortem, & potentem, sic enim ipse interpretatur, & vbi Vulgata habet, venerabitur, & colet ipse legit, glorificabit. Verbum enim Hebraeum optime hunc sensum admittit, & verbum etiam Graecum *δοξάζει*, quo Septuaginta vsi sunt. Altera interpretatio est Lyra. & Glossae ord. & aliorum, Antichristum publice, & coram alijs ablatum idola, & omnem Deorum cultum, nec permitturum, vt abij alium praeferat adoret: ipsum vero occulte adoraturum daemone, cum quo pactum perpetuum inibit, eiusque ope potentiam, & regnum terrenum consequetur, & deo priuatim cum pro Deo colet, & vel illum appellabit Maozim (quod praesidium, vel auxilium significare dicitur) quia in eo ponet totam spem suam, vel (vt alij volunt) eius proprium idolum in aliquo loco munitissimo, & occultissimo ponet, qui vocabitur Maozim, Nam de eo statim subdit Daniel, & faciet, vt maniat Maozim cum Deo alieno, quem cognouit.

Hinc colligitur primo, verisimile esse Antichristum non omnino crediturum, quae alios docebit, & credere compellet. Nam licet in principio ludaeis persuadeat, se esse Mesiam, & missum a Deo fingat, quae se credere legem Moysis esse veram: & obseruandam: tamen omnia haec faciet simulata, vt eos decipiat, & regnum obtineat. Postea enim & Moysis legem abijciet, & Deum verum, a quo data est, negabit. Vnde multi existimant, etiam callide ablatum esse idola, vt ludaeis imponat. Quod fortasse in principio ita erit. Nam postquam imperium obtinerit, non tantum ob hanc causam: sed maxime propter eximiam superbiam id faciet, vt nullus alius praeferat se ab alijs colatur. Quae autem futura sit eius perfidia, & quid reuera existimaturus sit de Deo, diuinare non possumus. Est autem credibile, illum futurum Atheum, nullumque praemium, aut poenam in alia vita speraturum, ac propterea solum illum daemone veneraturum, & quod fallente artem addidit, diuitias obtinebit, & cuius ope imperium comparabit.

Secundo colligitur, qualis futura sit doctrina motum, si quam fortasse Antichristus docebit, & obseruare faciet. Nam cum potissima huius doctrina pars sit, quae ad Dei cultum pertinet, haec tota erit plena errore, ac superstitione, prius contra Christum, Christianamque religionem: postea vero etiam contra Mosaicam, & contra rationem naturalem. Nam sibi soli dicari templa, offerrique cultum imperabit. Et hinc facile coniectare licet, quid facturus sit in rebus alijs, quae ad iustitiam, temperantiam, virtutesque alias spectant. Nam in omnibus ea tantum curabit, quae sibi ad gloriam, vel voluptatem, vel imperium augendum, & conferuandum conducere existimabit: in reliquis vero amplissimam licentiam & facultatem concedet: nihil enim aliud

A ex principijs positis probabiliter colligere, aut existimare possumus.

Tertio colligitur verum esse, quod in vltima parte tertiae assertionis dicebamus, Antichristum non manifestaturum totam impietatem suam, donec plenam regni potestatem obtineat, vt expresse etiam notant Patres citati, praesertim Dam. Cyril. Hippoly. & patet facile ex discursu rerum omnium, quas haecenus tractauimus.

Quarto, & vltimo dicendum est, Antichristum varijs modis persuasurum hominibus doctrinam, & obseruantiam superstitionis suae, potissime vero id facturum signis, & prodigijs falsis quidem, specie tamen admirabilibus. Prior pars constat, nam quatuor precipue modis (vt recte notat Anselm. in E. lucidario) vtretur ad decipiendos homines. Primus erit persuasione, & eloquentia. Erit enim a daemone instructus, & edoctus in rebus omnibus, quae ad hunc finem necessariae fuerint: imo ait Anselmus, quod erit sapientia, & eloquentia incredibili, & omnes artes, & Scripturam memoriter sciet. Secundus erit per liberalem elargitionem diuitiarum, vt latius dicemus sectione sequenti. Tertius per terrores & minas, de quo in sectione vltima. Quartus denique per signa, & prodigia hominibus admiranda: vnde Paulus 2. ad Theffal. 2. ait. Cuius est aduentus secundum operationem Satanae: in omni virtute, & signis, & prodigijs mendacibus, & in omni seductione iniquitatis. Nam sicut Christus miracula edidit in confirmationem veritatis: ita ipse faciet signa mendacia in confirmationem falsitatis, vt ibi notant Chrysof. & Ambros.

C est prima veritas: ita ipse faciet virtute Satanae, qui est pater mendacij: & ideo non faciet vera miracula, sicut Christus sed falsa. Quia vel res, quae apparebunt, non erunt verae, sed phantasticae, vt si videatur suscitare mortuum, aut vere non erat prius mortuus, aut postea non vere viuere, vt notauit Athanasius questione 3. in Antiochu, aut si interdum fuerint res verae, quae apparebunt, non erunt tales, quae modo miraculose fiunt: sed per applicationem occultam naturalium causarum.

Quod si inquiras, quae sint futura huiusmodi signa & miracula? Respond. verisimile esse futura similia iis, quae Christus Dominus operatus est, vel quae Iudaei ab ipso petierunt, vt notant Hippolytus dicto libro de consummatione mundi, & Lactantius libro septimo, capite decimo septimo, qui multa signa in particulari enumerant, quae solum haec coniectura ducti, recensere potuerunt. Nam sicut Magi Aegyptij pugnabant contra Moysen similia signa facientes, ita verisimile est, pugnaturum Antichristum contra Christum. Cuius rei vestigium habemus Apoc. 12. vbi de Antichristo dicitur, Et vidi vnum de capitibus suis quasi occisum in mortem, & plaga mortis eius curata est. Cuius communis expositio est, quod finget se mori, & resurgere, vt ibi fere antiqui omnes exponunt, & sentit Gregorius libro vndecimo. Episto. cap. 3. Alius vero sensus, & fortasse magis consentaneus literae est, quod aliquis ex principibus tectoribus Antichristi, seu Regibus illi subditis, lethali vulnere percutietur, & virtus daemone ab Antichristo sanabitur. In vtroque autem sensu opus apparebit miraculosum, & stupendum. Vnde subditur, Et admirata est vnusquisque terra, post bestiam, & adorauerunt bestiam dicentes, Quis similis bestia? Postea vero subiungitur aliud signum. Fecit signa magnas vt etiam ignem faceret descendere a caelo in terram in conspectu hominum. Sed est aduertendum, hoc posterius signum non attribui in eo cap. eidem bestiae sed alteri, & quamquam Rupertus velit, per vtramque bestiam significare eundem Antichristum, verisimilius tamen est (quod Anselm. Rich. ibi, & Ire. lib. 5. c. 23. dicunt) duas illas bestias significare diuersas personas, & posteriorem esse ministrum aliquem Anti-

Damasc. Cyril. Hippolyt.

Antichristus superstitione sua hominibus suadebit quomodo. Anselm.

2. Thessal. 2.

Chrysof. Ambros.

Athanas. Ambros.

Dubium. Responsio. Hippolyt. Lactant.

Exod. 7. Apoc. 13.

Gregori.

Rupert. Anselm. Richard.

Anti-

Antichristi, & praedicatorum eius, ac pseudoprophetam illum, de quo fit mentio in eodem libr. Apoca. ca. 19. de quo etiam ibidem dicitur, *fecit terram & habitantes in ea adorare bestiam primam*, id est, Antichristum, & postea subditur, hanc posteriorem bestiam erexisse imaginem, seu effigiem Antichristi, & coegisse homines, ut eam adorarent, & ad hoc aliud etiam signum effecisse, scilicet ut imago bestiae loqueretur. Vnde conuicimus Antichristum non solum per seipsum, sed etiam per alios effecturum signa ad suam doctrinam suadendam. Et propterea fortasse in plurali dixit Christus Matth. 24. *Dabunt signa & prodigia magna, ita ut in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi.* Et ideo erit illa tentatio omnium grauisima propter multitudinem & magnitudinem signorum, ut notauit Greg. 32. Moral. c. 12. & li. 33. c. 20. & 21. & Isid. lib. 1. de summo bono. c. 28. Nam olim (inquit) *faciebant miracula Martyres, tunc autem videbuntur facere ipsi persecutores.* Et eleganter Aug. Psal. 9. tractans illa verba. *Infidatur in occulto, quasi leo in spelunca sua, ubi per leonem in spelunca, Antichristum intelligit, in quo vis & dolus operabitur, cuius persecutio superest, quia nihil est periculosius, quoniam violenta, & fraudulenta erit. Vim habebit in imperio, dolum in miraculis.* Dices, Videtur esse contra suauem diuinae providentiae gubernationem, ut permittat fieri tam stupenda signa in confirmationem falsitatis. Tum quia hoc videtur esse permittere tentari homines ultra id, quod possunt: tum etiam, quia hinc potest labefactari fides diuinorum miraculorum, quia semper formidari poterit, an falsa sint. Respondeo non esse contra ordinem diuinae providentiae, tum quia haec permissio effectus erit diuinae iustitiae in vindictam incredulitatis Iudaeorum, & aliorum peccatorum, quae illo maxime tempore multiplicabitur, ut ex Matth. 24. & ex aliis Scripturae testimoniis supra citatis aperte colligitur. Vnde Cyrill. Ierosolym. Matth. 24. *supra, Fratrum odium locum dabit Antichristo, preparat diabolus schismata populorum, ut tanto facilius hostis recipiatur.* Deinde erit etiam effectus diuinae misericordiae, ut Sanctorum fides, & constantia magis crescat, & eluceat. Neque erit tentatio supra humanas vires diuina gratia adiutas, praesertim cum ob hanc causam haec omnia praedicta sint, ut falsus Christus a vero, & similiter falsa signa a veris miraculis discerni possint, ut notauit Athan. q. 29. ad Antiochum, & Cyril. supra.

SECTIO V.

Quale futurum sit Antichristi regnum, quibusque modis obtinebit illud.

Primum omnium Antichristum futurum esse Regem, magnumque Monarcham aperte colligitur ex Daniel. 7. & 11. capite, supposita communi interpretatione Sanctorum, qui de Antichristo ea loca intelligunt. Cap. enim 7. explicatur, cornu illud paruulum quod Antichristum significare diximus, ijs verbis, *Cornua decem, decem Reges erant, & alius consistet post eos, & ipse potentior erit prioribus, & tres Reges humiliabit, & cap. 11. de eodem Antichristo dicitur. Et facies iuxta voluntatem suam Rex: erit ergo absque ulla dubitatione Antichristus rex temporalis.*

Secundo est certum, Antichristum non habiturum aliquod regnum iure hereditario, sed habiturum potius humilem originem: & paulatim, ac fraudulenter regnum occupaturum. Hoc significauit Damasc. dicto c. 27. illis verbis, *Ex fornicatione itaque nascetur, & clam educabitur ac repente insurgens, caputque atque tollet, atque imperio potietur, & Cyril. dict. ca. 15. dicens, Antichristum per magicum maleficium decepturum gentes, & Romanum imperium usurpaturum.* Clarius

Hier. Dan. 11. de Antichristo sic scribit, *Qui consurgere habet de modica gente, id est, de populo Iudaeorum, & tam humilis erit, atque despectus, ut ei non detur honor regius, & per insidias, & fraudulentiam obtineat principatum.* Quod colligit ex illis verbis Danielis, quae de Antichristo interpretatur. *Et stabit in loco eius despectus, & non tribuetur ei honor regius, & venies clam, & obtinebit regnum in fraudulentia.* Atque idem colligi potest ex c. 7. & 8. ubi, propter humile principium, per cornu paruulum Antichristus significatur. Nam licet haec possint de Antiocho intelligi: tamen multo verius creduntur implenda in Antichristo, cuius Antiochus typus erat. Denique addi potest coniectura. Nam (ut diximus) Antichristus ex Iudaeis orietur, qui nullum regnum, aut imperium possident: sed per vniuersum orbem dispersi, & abiectionissimi sunt, neque vllam spem habent sceptri & imperij vsque ad Antichristi tempora. Nam (ut Hieron. ait Dan. 11. circa illa verba, *Faciet, quae non fecerunt patres eius*) nullus Iudaeorum absque Antichristo regnauit.

Tertio dicendum est, Antichristum per dolum ac fraudem incepturum regnare Babylone, & inde pugnaturum cum alijs regibus, & tres potissimos debellaturum, ac tandem septem alios, & vniuersum orbem sibi subiugaturum. Haec assertio magna ex parte colligitur ex Scriptura, & probabilibus coniecturis ex ijs, quae in Scriptura dicuntur. Et in primis, quod regnum Antichristi inchoandum sit Babylone multi colligunt ex illis verbis Zachar. 5. *Et leuauerunt amphoram inter terram, & caelum, & dixi ad Angelum, qui loquebatur in me. Quos ita deserunt amphoram: & dixit ad me, ut adificetur ei domus in terra Senaar: & stabiliatur, & ponatur ibi super basem suam, ubi Septuaginta legunt, in terra Babylonis.* Quia (ut Hieron. notat) Senaar campus est Chaldaeorum, in quo extructa est Babylon. Genes. 10. 11. & 12. Significata autem est in illa visione (ut Rupert. ibi notat) impietas, & incredulitas Iudaeorum, & supplicium diuinum, quod sustinent. Quia videlicet nec terra sua capit eos: nec caelum admittet eos. Quod supplicium vsque ad finem mundi, & Antichristi aduentum durabit: tunc autem aedificabitur eis domus Babylone, quia ibi Antichristum pro Messia recipientibus regnare incipiet. Quod etiam verisimile sit ex sententia eorum Patrum, qui dicunt Antichristum nasciturum Babylone. Deinde quod initium huius regni futurum sit per dolum, ac fraudem, affirmant Hieron. Cyril. Damasc. & alij supra citati. Et per se est verisimile: quia non est obtinendum iure hereditario, neque etiam in principio potest comparari per potentiam, & vim, nisi fingamus solum daemone illaturum bellum hominibus pro Antichristo, ut illi per vim regnum obtineat quod posset facile fingi, si daemones in corporibus assumptis pro illo pugnaret. Sed non oportet haec sine fundamento fingere, praesertim cum daemones non tam intendat homines per vim debellare, quam decipere, & in errorem inducere. Prius ergo, quam Antichristus per vim homines aggrediatur, aliquos per fraudem sibi adiungat, praesertim Iudaeos, ut supra dictum est. Haec autem fraus non solum consistet in falsa doctrina supra explicata: sed etiam in promissionibus temporalibus, quas Iudaei potissimum expectant, & quod caput, & maximum robur illius ingentibus diuitijs abundabit, & amplissimis largitionibus facile infinitam hominum alliciet multitudinem. Quia (ut dicitur Dan. 11.) *Dominabitur thesaurorum auri, & argenti, & in omnibus preciosis Aegypti.* Vnde Anselm. in Elucidario ait, *quod industria demonum, omnis pecunia occulta, erit ei manifesta: siue sit in mari, siue in reconditis terrarum sinibus.* Imo fortasse etiam mineralia auri, & argenti virtute demonum elaborata, omnia illi offerentur, & vsui erunt ad imperium obtinendum. Atque hoc modo tantum crescat in initio regni sui, ut potentior fiat quolibet

Matth. 24.

Gregor. Isidor. August.

Psal. 9.

Obiectio.

Responsio.

Cyrill. Ierosolym. Matth. 24.

Athanas. Cyril.

Dan 7 & 8.

Hieron.

Regnum Antichristi Babylone nasci dandum.

Zach 5.

Hieron. Genes. 10. 11. & 12. Rupert.

Hieron. Cyril. Damasc.

Dan. 11.

Anselm.

Antichristi opulentia.

alio

Dan. 7. alio rege: ficenim de illo dicitur Dan. 7. *Cornua decem, decem reges erunt, & alius confurget post eos, & ipse potentior erit prioribus. Additur verò statim, Et ipse tres reges humiliabit, ex quo colligimus non iam fraudibus, aut donis: sed potentia, & vi, illa tria regna obtenturum.* Unde ibidem dicitur: *Tria de cornibus primis euulsa sunt a facie eius.* Significat autem Dan. cap. 11. illa tria regna futura, regnum Ægypti, Lybiæ, & Æthiopiæ. Sic enim dicit, *& mittet manum suam in terras, & terra Ægypti non effugiet, per Lybias quoque & Æthiopiã transibit.* Quibus locis id notant Hieronymus, & Theod. & Iren. lib. 5. c. 25. & Cyrill. dicta cat. 15. & Lactant. lib. 7. c. 16. Qui omnes addunt cæteros septem Reges (siue illi in hoc certo numero futuri sint, vt est maxime probabile, siue per illos vniuersitas Regum, & Principum significetur) subdendos Antichristo tanquam supremo Monarchæ, & Imperatori. Quod non obscure colligitur ex cap. 17. Apocalyp. illis verbis, *Decem cornua, quæ videri sunt, decem Reges sunt. Hi vnum consilium habent, & virtutem, & potestatem suam bestiam tradent.* Cap. etiam 13. describitur potestas Antichristi tanquam suprema, *Data est illi potestas in omnem tribum, & populum, & linguam, & gentem, & similiter Dan. 8. De vno autem ex eis egressum est cornu vnum modicum, & factum est grande contra meridiem, & contra orientem, & contra fortitudinem.* Loquitur autem de Antichristo. Nam de illo statim subdit, *ablaturum iuge sacrificium.* Obtrinebit ergo Antichristus vniuersalem Monarchiam, quam Romani obrinuerant: & hanc (vt supra dixi) interpretantur Patres Græci, esse defectionem Romani Imperij, de qua Paul. loquitur 2. ad Thess. 2.

Obiectio. Dices, Quomodo poterit Antichristus tam breui tempore vniuersum orbem subiugare, præsertim quoad regiones remotissimas Indiarum, vel similes. **Responsio.** Respondetur, quamuis tempus Antichristi post Monarchiam comparatam, quod erit propriè tempus persecutionis Ecclesiæ, futurum sit breue (vt supra diximus) tamen tempus bellorum eius non constat futurum adeo breue. Quia ignoramus, quæ gratæ incipiet regnare, & qua morietur. Deinde, cum dicitur regnaturus in vniuerso orbe, non est necesse intelligi de omnibus prouincijs mundi: sed de Romano imperio veteri, atque de ijs prouincijs Asiæ, Africæ, & Europæ, in quibus fides, & Ecclesiã diutius viguit. Præterea etiam in prioribus modis intelligatur, non erit factu difficile, præsertim, cum neque copia auri & argentæ, neque demonum industria defutura sit. His enim duabus alijs facile erit vniuersum mundum peragere. Non quod necesse sit, Antichristum per seipsum omnia loca lustrare: sed per duces, & ministros. Quin potius arbitror (& colligi potest ex dictis testimonijs Daniel. & Apoc.) non fore illi necessaria bella, & exercitus ad omnia regna subiuganda: sed summa facilitate, & velocitate debellatis illis tribus prioribus regnis sibi vicinioribus, ita eius fama, potentia, atque diuitijs terrendos esse reliquos reges, vt facile illi subijciatur.

Metropolis imperij Antichristi Ierosolyma. Quarto dicendum est, Antichristum præcipuam sedem Monarchiæ suæ Ierosolymis collocaturum, vt in Ierosolymitano templo a se instaurato sedeat, & tanquam Deus adoretur. Hæc est sententia Patrum omnium qui de Antichristo scribunt, quos sepe citauimus. Statim necesse erit eos indicare. Colligitur autem ex duplici loco Scripturæ. Prior est 2. ad Thess. 2. *Ita vt in templo Dei sedeat, ostendens se tanquam sit Deus.* Quanquam enim Patres interdum alijs modis metaphorice interpretentur templum illud: tamen sensus maxime proprius, & literalis esse videtur, vt de templo Ierosolymitano intelligatur, vt exponunt Iren. Cyri. Iero. & Damas. citatis locis, & Sener. Sulpitius ex sententia S. Marini in li. 2. dialog. & Sedul. 2. ad Thess. 2. & Hippol. dicta orat. de consummatione mundi, & Orig. tract. 29. in Matth. qui addit, in sensu spirituali per templum diuinis Scripturas intelligi,

A selem. verò 1. ad Thess. 2. animas hominum exponitur in quibus Antichristus sedere studebit, vt Deus, à qua expositione parum discrepat aliorum interpretatio, qui per templum Dei, Ecclesiam intelligunt, vt Hieron. dicta q. 11. ad Galat. Ecclesia enim nihil aliud est quam ipsi fideles. Alii vt Chrysof. Oecumen. & Oecumen. Græci per templum intelligunt Christianorum Ecclesias, seu templa. Deniq. August. 20. de Ciuit. ca. 19. probabile putat, per templum non significari locum in quo Antichristus sedeat, vt Deus: sed significari ipsam Antichristum cum suo populo. Atq. ita non esse legendum, *Vt in templo, sed, Vt in templum Dei sedeat,* (prout habent Græci) & sensus sit, Antichristum solum, vt templum, id est, vt Ecclesiam, ac si ipse cunctis esset verus populus Dei. Quæ expositio inter omnes magis displicet. Quia neq. cum verbis antecedentibus, nec cum sequentibus, connecti potest.

B Etenim, quæ præcedunt, sunt, *Extollitur supra omne quod dicitur Deus, aut colitur, ita vt in templo Dei sedeat.* Ex hoc autem, quod prædicto modo, *sedeat in templo Dei,* non sequitur, quod se extollat supra Deum. Omnes enim hæretici contendunt in ipsis esse Ecclesiam Dei, atq. adeo sedent in illo sensu in templo Dei: & tamen non se extollunt supra omnia, quod dicitur Deus, vt Paul. loquitur. Sequentia autem verba sunt, *Ostendens se tanquam sit Deus:* si autem solum sederet, vt templum Dei, non se ostenderet Deum. Recte ergo nos ter interpretis vertit, *in templo Dei.* Nam licet Græce sit *εἰς τὸν ναὸν*, tamen iuxta Græcum idioma eadem est significatio, quæ cum alijs etiam locis Scripturæ magis consentit, vt iam dicam. Posita autem hæc lectio, probabilis est, templum ibi sumi pro templo materiali, & sensibili: nam hæc est natina significatio, quæ cum propriè saluari possit, non est necesse metaphorice exponi. Templum autem Dei eo tempore quasi per antonomasiam dicebatur templum Ierosolymitanum, vt patet ex Luc. vltim. Act. 3. & 5. & sæpe alias, cum enim tunc nondum essent erecta, & dicata Christianorum templa, solum Ierosolymitanum singulariter dicebatur *templum Dei.* Verisimilius ergo est, de hoc esse loquutum Apostolum. Præterea, quia hæc videtur esse *abominatio desolationis,* de qua prædixit Daniel c. 9. *Et erit in templo abominatio desolationis, abominationem enim vocat Antichristum propter abominanda eius scelera, desolationis autem, ob atrocem persecutionem.* Ita interpretatur Iren. lib. 5. con. hæref. c. 25. & Orig. dicto tract. 29. in Mat. Quamuis enim ille locus alias habet interpretationes, & præsertim illam August. epist. 80. qui eum locum intelligit de exercitu Romano circumdante Ierusalem, vsque ad desolationem eius tempore Titi, & Vespasiani, quia & contextui Danielis hæc videtur facile accommodari, & de illa videtur loquutus Christus Matth. 24. dicens: *Cum videritis abominationem desolationis, sedentem in loco sancto, quæ dicta est à Daniele Propheta, qui legis intelligat, licet hoc (inquam) ita sit: nihilominus non videtur reiicienda interpretatio Patrum, qui de Antichristo hæc intelligunt. Sic enim verba Christi interpretatur Hilar. can. 25. in Matth. & Amb. lib. 10. in Luc. c. de signo appropinquantis desolationis, qui ad literam hoc intelligunt de Antichristo sedente in Ierosolymitano templo. Neq. alij Patres hanc sententiam reiiciunt, vno, vel alio excepto, quamuis addant, Antichristum non solum Ierosolymitanum in templo Ierosolymitano: sed etiam in Ecclesia Christi seu in Ecclesijs Christianorum. Quod quæ ratione intelligendum sit, in sequenti sectione explicabimus.*

C **D** **E**

Dices. Ex cap. 9. Dan. constat templum Ierosolymitanum nunquam esse instaurandum: nam, vsque ad consummationem, & finem perseuerabit desolatio. Respondetur, satis videri desolationem perseuerare vsq. ad finem, quandoquidem vsque ad Antichristi

Hieron. Chrysof. Oecumen. August.

Luc. 24. Act. 3. & 5.

Dan. 9.

Iren. Orig. August.

Matth. 24.

Hilar. Ambros.

Obiectio. Dan. 9.

Responsio.

Cyrril.

Obiectio.

Responsio

Apocal. 11.

Hieron.

Hieron. Theod. Dan. 11.

Apoc. 17.

tempora templum instaurandum non est. Deinde etiam tunc non proprie instaurabitur, non solum materialiter, quia fortasse tam brevi tempore non integrè & perfectè: sed utique reedificabitur, sed etiam formaliter (quo ad rem maximè spectat) quia non instaurabitur in templum veri Dei, sed in sedem Antichristi. Nam licet fortasse in principio, ad decipiendos Iudæos, Antichristus simulaturus sit se velle instaurare templum in cultum Dei (vt Cyrill. Ierololim. supra notauit) tamen re vera, & ex animo non id faciet, nisi ob gloriam suam, & vt ipse in eo colatur & ita semper manebit desolatio, & abominatio desolationis vsque ad finem. Dices: Quomodo ergo Paulus vocat templum Dei, & Christus locum Sanctum illum, qui ad solam superstitionem Antichristi instaurandus erit? Respondetur, appellasse illum locum à primæua eius institutione & dedicatione. Fuit enim ille sanctus, & in templum Dei electus, licet fuerit prophanatus. Ex his ergo constat Antichristum sessurum Ierololymis tanquam in primario, ac regio loco, quem potissimum eligit vt ibi colatur.

Rursus quod diutius ibi sessurus sit, colligi potest ex Apocalyp. 11. vbi aperte dicitur Eliam, & Henoch fore occidendos ab Antichristo Ierololymis, vbi Dominus eorum crucifixus est. Cum ergo Elias & Henoch mittendi sint, vt Antichristo resistent, & Ierololymis prædicaturi sint, ibidemque morte sua testimonium reddiduri veritatis, quam prædicauerunt, signum manifestum est, ibi potissimum sessurum Antichristum, eamque futuram esse quasi radicem, & cathedram falsæ doctrinæ, ac persecutionis eius. Scio Hieron. epist. 17. ad Marcel. locum huc de mundo, & non de Ierusalem interpretatum esse, ductum studio laudandi, & honorandi Ierusalem, ad quam Marcellam inuitabat: tamen literalis sensus est, quem diximus, quem omnes interpretes sequuntur. Neq; obstat, quod obicit Hierony. supra, quod Ierusalem eo loci Sodoma vocetur, quando quidem principes eius, principes Sodomorum dicuntur Isa. 1. Deniq; ex ijs, quæ diximus, Antichristum futurum esse genere Iudæum, & in Iudæis maximè esse negaturum, statim credibile fit, eum potissimè instauraturum ciuitatem Patrum suorum, de qua, ac de templo suo ipsi maxime gloriantur. Vnde etiam fit, vt vel ob hanc causam in eo potissimum colli loco, & honorari studeat. Potest hoc etiam confirmari, quia, (vt postea videbimus) Sancti docent, Antichristum fore occidendum in monte Oliueti: ergo signum est ibi potissimum esse regnaturum, vt etiam Theod. & Hieron. colligunt ex Dan. 11.

Contra hanc verò sententiam, hæretici huius temporis (solum, vt contra Apostolicam sedem blasphemant) fingunt Antichristi sedem in Romana ciuitate esse futurum, cum nullo id fundamento niti queat, & potius ex Apoc. 17. colligi possit: Vrbem, vel iam antea euersam iri adueniente Antichristo, vel certe ab ipso, & ministris eius esse euerendam.

SECTIO VI.

Qualis sit futura Ecclesia persecutio sub Antichristo, & quis finis, ac consummatio eius.

Persecutio Ecclesie sub Antichristo omnium acerbissima. Matth. 24. Dan. 7.

Dan. 8. 11.

Primo certum est, Antichristum persecuturum esse Ecclesiam, & fideles, ac Sanctos acerbis, & crudelius, quam ab vilo vnquam tyranno tentari, aut afflicti fuerint. Hoc de fide est: ait enim Christus Matth. 24. Erit tunc tribulatio magna, qualis non fuit ab initio mundi, vsque modo, neq; fiet. Et de hac tribulatione dicitur Dan. 7. Et ecce cornu illud faciebat bellum aduersus sanctos, & preualebat eis: Et infra, Sanctos altissimi conteret: & putabis, quod possit mutare tempora & leges, & traduntur in manu eius vsque ad tempus, & tempora, & dimidium temporis. Idem colligitur ex cap. 8.

A & 11. & 12. quorum verba omitto ad prolixitatem & vitæadam, licet grauissima sint, & statim illa attingemus. Præcipue verò Ioan. Apoc. 20. hanc atrocem persecutionem describit, dicens, Cum consummati fuerint mille anni, soluetur Sathanas de carcere suo, & exiit, & seducet gentes, quæ sunt super quatuor angulos terre Gog, & Magog, & congregabit eos in prælium, cuius numerus est sicut arena maris, & ascenderunt supra latitudinem terra, & circueverunt castra Sanctolorum, & ciuitatem dilectam, id est, vniuersam Ecclesiam, vt exposuit Augustinus 20. de Ciuitate capite vndecimo, Lactant. lib. 7. c. 24. & sequentibus. Cauendus tamè est error illius, & aliorum Chiliastarum intelligentium hunc locum non de persecutione Antichristi, sed de alia, quam existimarunt passuros Sanctos post mille annos felicitatis huius vitæ, quam non dicunt esse persecutionem Antichristi: hanc enim ante mille annos antecessuram sentiunt. Quæ sententia & in errore fundatur, & aperte repugnat Euangelio Matth. 24. & 25. & alij testimonijs Scripturæ, quibus supra probatum est, statim post Antichristi mortem, futuram esse mundi consummationem. Hinc enim necessario fit, Antichristi persecutionem futuram postremam: non ergo potest ille locus de alia posteriori persecutione intelligi. Neque etiam potest exponi de persecutione aliqua, quæ persecutionem Antichristi antecesserit, vel antecessura sit, quanquam id insinuet Ambros. lib. 2. de fide c. vltimo, in fine, per Gog, Gothos intelligens. Quia Ioannes dicit, illam persecutionem futuram post mille annos, id est, in fine durationis Ecclesie, vt supra exposuimus. Vnde etiam dicit, post illam persecutionem, vniuersalem resurrectionem statim futuram: necesse est ergo intelligi de persecutione Antichristi. Est autem in illis verbis Ioannis obscurus, quid per Gog, & Magog, intelligatur. In quo laborant Aug. dicto c. 11. lib. 20. de Ciuit. & Hieron. Ezech. 38. & 39. Sed non est nostri instituti in hoc immorari, lege Franc. Riber. in id c. Apoc. Denique ait Ioannes, ad commouendam, & concitandam hanc persecutionem soluendum esse Satanam, qui vsque ad illud tempus ligatus fuerat, vt significet, tanto fore persecutionem illam diuorem, quanto magi potest aliquis nocere solutus, quam ligatus, lege August. 20. de Ciuitat. cap. 8. & 9.

Secundò dicendum est persecutionem hanc non tantum futuram esse temporalem, sed etiam spirituales, atque ita tam in prauo fine persecutorum, quam in medijs fore acerbissimam. Explicatur, & probatur. Quia in primis certum est, hanc persecutionem, quæ per modum prælij in dicto loco Apocalypsis describitur, non esse præcipue futuram ad vsurpanda temporalia bona, nec propter hunc solum finem inferenda bella, & temporalia damna, quæ illam consequentur (talis enim perfectio non esset magni momenti cum alia comparata) erit ergo auertendum homines à fide, & vero Dei cultu, vt in errore inducantur, si fieri potest, etiam electi. Hanc igitur vocamus spirituales persecutionem ex parte finis, & prauæ intentionis persecutorum, nocentique illatijs, quos in persecutio vicerint. Deinde ex hoc cap. erit grauissima persecutio. Primo, quia cogentur fideles negare Iesum esse Christum, aut Dei filium. Secundo cogentur Dei cultum omnesque ritus, ac caeremonias Christianas deferere, propter quod Daniel. 12. dicitur, eo tempore auerendum esse iuge sacrificium, quod de tempore Antichristi intelligunt ibi Hierony. & Theod. Iren. & Hippol. locis supra citatis, quo tempore omnem cultum diuinum, qui à Christianis exhiberi solet, cuiusque suprema pars est sacrificium Eucharistie, ad quod cætera omnia referuntur, cessaturum dicunt persecutionis acerbitate, & violentia. Tertio (quod grauissimum est) cogentur verum Deum abnegare, noliq; supremo nomini cultum exhibi-

Apoc. 20. Aug. Lactant. Matth. 24. & 25. Ambros. Gog, & Magog, quibus Aug. Hieron. Hieron. Aug. cap. 8. & 9. Antichristi persecutio temporalis, & spiritualis. Hieron. Theod. Iren. Hippolyt. Dan. 12. Hieron. Theod. Iren. Hippolyt.

exhibere: sed tantum cuidam homini mortali omnium iniquissimo, nimirum Antichristo, ut colligitur ex 2. ad Thess. 2. & ex alijs locis supra tractatis. Quapropter, ubi Antichristus in persona sua presens non adfuerit, cogetur fideles imaginem eius, seu eum in imagine adorare, & hoc modo Antichristus perse, vel sui imaginem sedebit in omnibus templis, & Ecclesijs Christianorum, ut ab eis tanquam Deus adoretur. Hæc omnia colliguntur ex Apocal. 13. ubi, præter Antichristum, dicit Ioannes, se vidisse aliam bestiam (quam supra diximus fore tyrannum aliqueum Antichristo subditum, & ministrum eius) de quo ibidem scribitur, *Dicit habitantibus in terra, ut faciant imaginem bestie, qua habet plagam gladij, & vixit. & infra, Et faciet, ut potest, non adoraverint imaginem bestie, occidantur.* Quorum verborum literalis sensus videtur supra positus. Vnde inter falsa miracula ministrorum Antichristi ibidem ponitur, quod facient loqui imaginem bestie, quod multi referunt ad homines sectatores Antichristi, sed re vera proprie, & ad litteram intelligendum videtur de efigie, & simulacro Antichristi. Atque hinc colligo, quamvis Antichristus omne aliam publicam idololatriam detestatur sit: nihilominus effecturum, ut fideles omnes ad horrendam idololatriam inducat. Quæ enim maior, aut detestabilior idololatria esse potest, quam Diuinum cultum tribuere iniquissimo homini, & imagini eius? Vltimo efficit, ut omnes, in professionem, seu potestatem huius cultus, characterem bestie, seu Antichristi publice deferant in frontibus, seu in manibus, ut habetur eodem cap. 13. Apocalyp. *Et faciet omnes pupillos, & divites, & pauperes, & liberos, & seruos habere characterem in dextera manu sua, aut in frontibus suis, & subditur, tamen necessariam futuram omnibus huiusmodi characteris gestationem, ut non possit emere, aut vendere, nisi qui habet characterem, aut nomen bestie, aut numerum nominis eius.* Quod autem hoc signum non solum futurum sit in recognitionem temporalis subiectionis: sed maxime in professionem superstitiosi cultus, ex eo colligi potest, quod in maximam laudem Sanctorum prædicatur, quod characterem bestie non acceperint, & de contrario æterna poena puniuntur, qui illum acceperint, Apocalyp. 14. 16. 19. & 20. quibus locis illa duo coniunguntur, nempe, *adorare imaginem bestie, & accipere characterem eius*, tanquam æque superstitiosa, & Diuino honori contraria. Vnde D. Thom. infra q. 63. art. 3. ad 3. dixit characterem bestie esse professionem illiciti cultus. Qui autem futurus sit hic character Antichristi, incertum est, solum cogitare possumus, futurum esse aliquod signum, quod Antichristus instituet, quasi ad sigillandum cultores suos, sicut nos possumus dicere, signum crucis esse characterem Christi. Ita sentit Lactant. li. 7. c. 17.

Vltimo facile etiam intelligi potest, futuram esse grauissimam illam persecutionem, etiam ex parte mediocriorem, qualia sunt illa quatuor, quibus supra diximus Antichristum vsurum ad suam doctrinam perluadendam, scilicet, eloquentia verborum, amplissimis largitionibus, ac diuitijs, signis mirabilibus, vi, exquisitisque tormentis. De quibus nihil in particulari dici potest, quia nihil in Scriptura reuelatum est. Non est dubium tamen, quin illa tormenta sint futura plura, & grauiora, quam à Christi persecutoribus infligita vnquam fuerint. Quod, præter loca Scripturæ supra citata, facile colligi potest tum ex maiori potestate Antichristi, & ministrorum eius, tum etiam, quia dæmon illo tempore solutus maiorē licentiam habebit homines varijs tormentorum generibus efficiendi. Quapropter acute dixerunt Cyr. & Hippolyt. citatis locis, eo tempore futuros esse martyres illustriores, quia priores pugnarunt contra homines ministros diaboli: verò contra ipsum dæmonem solum, & omnes vires suas contra illos

Fr. Suarez. tom. 2.

A exercentem. Accedit tandem, illam persecutionem fore vniuersalissimam per totum orbem, ut aperte colligitur ex Apoc. 13. & 20. *Ascenderunt super latitudinem terræ, & circumierunt castra Sanctorum.* Ex quo loco notat Aug. 20. de Ciuit. c. 9. omnes prauos homines hæreticos, & similes coniungendos esse Antichristo, ut vbiq; fideles persequantur.

Tertio dicendum est, per hanc persecutionem maiorem fortasse fidelium partem à Christo defecturam: nihilominus tamen militantem Ecclesiam non esse vi persecutionis extinguendam. Prior pars colligitur primò ex ipsa persecutionis acerbitate, & ex modo, quo in scriptura describitur. Vnde Dan. 7. dicitur, *Ecc. cornu illud faciebat bellum aduersus Sanctos, & praeualebat eis: & Apoc. 13. Et est datum illi bellum facere cum Sanctis, & vincere eos: & Christus ad exaggerandam multitudinem eorum, qui à fide deficient, dixit, Vt in errorem inducantur, si fieri potest, etiam electi, & Luc. 18. Cum venerit Filius hominis, putas ne, inueniet fidem in terra? Potest deniq; colligi ex illis verbis, 2. ad Thess. 2. *Nisi venerit discussio primum.* Nam, licet (ut supra dixi) pleriq; Latini interpretentur de defectu ne Romani imperij: tamen proprius intelligitur de defectione à Christo. Nam verbum Græcum est, *ἀποστασία*, & ita interpretantur omnes Græci, & Aug. 20. de Ciuit. cap. 19. Quamuis enim sæpe contigerint in Ecclesia defectiones à Christo propter persecutiones hæreticorum, vel tyrannorum: illa tamen, quæ futura est sub Antichristo, quali per antonomasiam *Apostasia* dicitur, quia erit maior, & vniuersalior cæteris. Vnde Lanctan. lib. 7. cap. 16. dicit de cultoribus Dei duas partes interituras. sed de hoc nihil certi affirmari potest.*

Posterior pars de fide certa est, ut notauit Aug. 20. de Ciuit. c. 11. Quia non potest Christus Ecclesiam suam ita deserere, ut omnino vincatur. Nam porte inferni non praeualebunt aduersus eam: & ideo idem Christus dicit Math. 24. *Propter electos breuiabuntur dies illi.* Erunt ergo multi electi, qui non vincantur, & in quibus Ecclesia manebit. Et ideo in Apocal. semper ponitur illa limitatio, *Adorauerunt bestiam omnes, qui inhabitant terram, quorum non sunt nomina scripta in libro vitæ.* Patres etiam supra citati supponunt, tunc futuros esse multos, & eximios martyres, qui vsque ad mortem erunt in fide constantes: ergo pari modo in montibus, & speluncis perseuerabunt multi confessores, qui superstitēs manebunt post mortem Antichristi. At in eis non deficit vsus sacramentorum & sacrificij Eucharistici in locis abditis. Persecutores enim non poterunt hæc auferre nisi in eorum cognitionem esse inierint: non permittet autem Deus, dæmonem aut omnia Sanctorum abdita loca perustrare, aut persecutoribus reuelare. Atque in hunc modum sunt piè intelligendi Catholici scriptores, si quando dicit eo tempore defecturam fidem in vniuerso orbe, aut quid simile. Lege Sot. in 4. d. 46. q. 1. ar. 1.

Quarto & vltimo dicendum est, tam Antichristum, quam ministros eius Ecclesie persecutores speciali Christi virtute, atque imperio interficiendos esse. Hæc assertio sic absolute proposita videtur de fide. Nam de Antichristo ait Paul. 2. ad Thess. 2. *Quem Dominus Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui.* Quod nonnulli ita intelligere videntur, ut Christus Dominus in persona descensurus sit, ut aduentu suo Antichristum interficiat, quod significat Lanctan. dicto lib. 7. c. 19. Non est autem hoc verisimile: Quia secundus Christi aduentus erit quadraginta quinque diebus post mortem Antichristi: nec Paulus dixit à Christo occidendum Antichristum per aduentum, sed illustratione aduentus sui, id est, aliquo signo & prælagio, quod erit quasi splendor quidam appropinquantis aduentus ipsius. Neque dixit, suis manibus, sed spiritu oris sui, id est, præcepto, & mandato suo, ut ibi D. Thom. exponit & D. Thom. signi-

lii signi-

Apoc. 13. 20. August.

Dan 7. Apoc. 13. Math. 24.

Luc. 18. 2. Thess. 2.

August.

Lactant.

August.

Math. 24. Apoc. 17.

Sotini

Antichristum specialis Christi virtute, atque imperio interficiendus.

2. Thess. 2.

Lactant.

D. Thom.

Chryso.
Hier.
Theod.

significat Chryso. hom. 4. in 2. ad Theff. dum ait, *sufficit solum iubere: & idem sentiant alij interpretes, & Hieron. ac Theodo. Dan. 11. Addit vero D. Thom. ibi, Michaellem Archangelum iussu Christi interfectorum Antichristum, in monte Oliueti. Sed hoc & est incertum, & intelligendum est iuxta supra dicta. Quod autem simul cum Antichristo igne de caelo misso perimendi sint alij persecutores Ecclesiae, patet ex illis verbis Apoc. 20. *Descendit ignis à Deo de caelo, & deuorauit eos.* Christus etiam dicens, propter electos futurum breue tempus illius persecutionis, satis significat intra illud breue tempus esse ubiq; finendam. Sancti etiam supra citati docent, illos quadraginta quinq; dies post mortem Antichristi vsq; ad iudicium concedendos esse iustus ad requiem: peccatoribus autem ad poenitentiam. Existimo ergo, vel diuina virtute futurum esse, vt eadem die, qua interfectus fuerit Antichristus, ubiq; interficiantur ministri eius, quia vt dicitur Ezech. 38. *Gladus vnus cuiusq; in fratrem suum dirigitur, & iudicatio sua per eum peste, & sanguine, & igni vehementi, & lapidibus immensis.* Vel certe (vt supra ex eodem Ezechiele dicebamus) ante diem interfectionis Antichristi, incipient interfici fautores eius omnibus supradictis modis donec intra paucos menses omnino imperiū eius destruat. Et ipse cū precipno Pseudopropheta suo in stagnum ignis viui descendat.*

Apoc. 30.

Ezech. 38.

DISPUTATIO LV.

In tres Sectiones distributa.

De bonis praecursoribus secundi aduentus Christi.

Postquam dictum est de Antichristo, qui non vt praecursor, sed vt acerrimus hostis, & persecutor Christi, & Christianorum, secundum aduentū Seruatoris nostri praegeniet, sequitur vt de bonis praecursoribus eiusdem aduentus differamus. Sicut enim in superioribus agētes de primo Christi aduentu, disputationem de Ioanne Baptista illius praecursore praemisimus: ita oportet hoc loco de praecursoribus secūdi aduentus differere. Est autem discrimen inter praecursores vtriusq; aduentus, quod Ioannes Baptista ijs temporibus natus est, educatus, ac poenitentiam egit, in quibus testimoniū Christo reddidit, & suum praecursoris ministerium D. expleuit, ac tandem mortuus est. At vero ante secūdam aduentum non sunt promissi in Scriptura praecursores, qui eo tempore nascituri sint, vt nouo exemplo vitæ, & doctrinae Christo testimonium reddat: sed ex veteribus illis hominibus, qui ante multa secula praecesserūt, Henoch, & Elias venturi creduntur, vt homines praesertim Iudæos ad secūdū Christi aduentum disponant. Quamobrem de horum praecursorum genere, vitæ conditione, & sanctitate eximia, quam dum inter homines degerent, consecuti sunt, non est, quod hoc loco disputemus. Pertinent enim hæc (vt ita dicam) ad veterem eorū statum, aliudq; vitæ, & officij genus, quod olim tenuerunt: quæ omnia in veteri testamento satis perspicua, expressaq; sunt. Explicandum ergo nobis erit primum vnde venturi sint: & consequenter an nunc viuant: vbi & quomodo viuant: deinde quando, & quomodo venturi sint, quid agent, & quem tandem finem habituri sint: postremo inquiremus, an praeter hos duos alius eis sit futurus comes, Christi q; praecursor.

SECTIO I.

Vtrum Elias, & Henoch nunc viuant, vbi, & quomodo.

DE Elia nullum circa hoc fuisse errorem reperio. De Henoch vero Iudæi quidam (vt Sixtus

Hex. Senen.

A Senensis refert lib. 2. Bibl. sanctæ) affererunt, mortuum esse ante tempus, ne malitia immutaret cor eius, ita exponentes illud Genes. *Non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Solet enim Scriptura hoc dicendi modo mortem significare, Iob. 32. *Nescio enim, Iob. 32. quamdiu subsistam, & si post modicum tollat me factor meus.*

Dicendum vero est primo, Henoch, & Elia haec tenus non obisse mortem, sed corpore, & animo viuere. Est de fide. Et de Henoch patet ex praedicto loco Genes. Illa enim Iudæorum interpretatio stare non potest. Primo quia ex diuerso modo loquendi de Henoch, & de alijs constat, aliquid speciale de illo dici. Secundo id satis ostendunt antecedentia verba, *Ambulauit que cum Deo, & non apparuit, quia tulit eum Dominus.* Vbi Septuaginta, ad sensum magis explicandum, verterunt, *quia transtulit illum Deus:* & eodem modo legit Philo Iudæus in libr. de vita sapientis. Tertio id aperte testatur Sapiens Eccl. 44. *Henoch placuit Deo, & translatus est in paradysum, vt det gentibus poenitentiam, & adhuc apertius Paulus ad Hebr. 11. Henoch translatus est, ne videret mortem.* Dices, ex his solum probari non fuisse mortuum quando transtulit illum Deus: tamen quod postquam translatus est, nunquam ibi mortuus sit, vnde constat? Nam Philo supra, significat illam translationem solum fuisse per quandam separationem a consorcio, & frequentia improborum hominum, ad locum vulgo ignotum, & vix paucis ijsq; praesantissimum virum cognitum. In quo significat tantum fuisse translationē quandam ad solitariam, & quasi eremiticam vitam agendam: non ergo est necesse, vt ibi adhuc viuat. Respondetur, quamuis fortasse ex loco Genes. per se sumpto id non conuincatur: tamen ex alijs locis adiunctis id satis concluditur. Quia Paulus ait *translatum esse, ne videret mortem,* sentiens non esse mortuum, in eo loco, ad quem translatus est. Sapiens etiam dicens, *translatum esse vt det gentibus poenitentiam,* sentit, non esse moriturum: donec illud munus expleat. Huc accedit communis traditio, & consensus Patrum, quos statim referemus.

De Elia est manifestus locus 4. Reg. 2. vbi refertur Deum transtulisse Elia per turbinem in caelum, & latius Eccl. 48. dicitur. *Receptus est & tectus in turbine, & in scriptis in iudicij temporum, lenire iracundiam Domini, conciliare cor Patris ad filium, & restituere tribus Iacob, & alia loca postea afferemus.*

Secundo probatur ex traditione Sanctorum. Augustinus libr. 1. de peccator. meritis cap. 3. *Neque Henoch (inquit) & Elias per tam longam aetatem senectute marcerunt: & lib. 2. de gratia Christi, seu de peccato orig. ca. 23. inter quaestiones, quæ ad fidem non spectant, ponit, vbi modo sint Elias & Henoch, quos tamen (inquit) non dubitamus, in quibus nati sunt, corporibus viuere, idem lib. 9. Gen. ad literam c. 6. Hieron. e. pist. 61. ad Pammachium, Henoch (inquit) translatus est in carne, & Elias carneus translatus est in caelum, nec dum mortui, & paradysum coloni, habent quoque membra, cū quibus rapiti sunt, atque translati. Quod nos imitari amur ieiunio, illi possidem Dei consorcio: vescuntur caelesti pane, & saturantur omni verbo Dei, habentes eundem Dominum, quem & cibum. Idem Ambr. libr. 4. de fide cap. 1. & lib. 2. in Lucam sub finem, Gregor. libr. 9. Moral. cap. 4. & li. 21. ca. 26. Cyprian. li. de montibus Sina, & Sion. Tertull. li. de anima, capit. 35. & 50. Translatus est Henoch, & Elias, nec mors eorum reperta est, dilata scilicet: & lib. contra Iudæos, capit. 2. hæc ratione vocat Henoch. aeternitatis candidatum, & lib. de resurrectione, carnis, capit. 58. de vtroque loquens inquit, *Aeternitatis candidatus, ab omni vitio, ab omni damno, ab omni iniuria, & contumelia immunis aeternitatis ediscunt.* In eadem sententia est Irenæus libro 4. contra hæreses, capit. 30. vbi de Henoch sic loquitur, *Translatus est, & conseruatus vsque nunc testis iusti iudicij Dei.* Idem tradit Iustinus in quaestio. 85. ad Orthodoxos. Iustinus Optime*

Genes. 2.

Iob. 32.

Henoch ad. huc vni.

Genes.

Philo.

Eccl. 44.

Hebr. 11.

Obiectio.

Philo.

Elias, et Henoch adhuc viuunt

4. Reg. 2.

Eccl. 48.

August.

Hieron.

Ambr.

Greg.

Cyprian.

Tertullian.

Irenæus

Iustinus